

Bakgrunn for utredningsprogram
110 (132) kV kraftledning
Ramslandsvågen–Havik

Lindesnes, Lyngdal og Farsund kommuner i Agder

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Glitre Nett AS
Referanse	202305051-76
Dato	09.04.2024
Ansvarlig	Ingrid Myrtveit
Saksbehandler	Susanne Magnus

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

INNHOOLD	1
1 INNLEDNING	2
1.1 TILTAKET	2
2 NVES BEHANDLING AV MELDINGEN	5
2.1 HØRING	5
2.2 MØTER	5
2.3 INNKOMNE MERKNADER	5
3 NVES VURDERING AV KRAV TIL UTREDNINGER	6
3.1 INNLEDNING	6
3.2 PROSESS OG METODE	6
3.2.1 Datagrunnlag og metoder	7
3.2.2 Avbøtende tiltak	7
3.2.3 Sammenstilling av konsekvensutredningen	8
3.2.4 Brosjyre	8
3.3 BESKRIVELSE AV TILTAKET	8
3.3.1 Behovet for å gjøre tiltak	8
3.3.2 Samfunnsøkonomisk vurdering og tekniske forhold	9
3.4 ALTERNATIVER	9
3.4.1 Forslag til justering av meldte traséalternativer	9
3.4.2 Transformatorstasjoner	15
3.4.3 Andre innspill	16
3.5 NATURFARE OG BEREDSKAP	17
3.6 TILTAKETS VIRKNING FOR MILJØ OG SAMFUNN	18
3.6.1 Arealbruk og bebyggelse	18
3.6.2 Naturmangfold	18
3.6.3 Landskap og visualiseringer	19
3.6.4 Kulturminner og kulturmiljøer	20
3.6.5 Friluftsliv	20
3.6.6 Landbruk og andre naturressurser	20
3.6.7 Reiseliv og annet næringsliv	21
3.6.8 Støy	21
3.6.9 Forurensning	21
3.6.10 Klimagassutslipp	21
3.6.11 Elektromagnetiske felt	22
3.6.12 Fiskeri, havbruk og skipsfart	23
3.6.13 Tekniske anlegg, luftfart, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur	23
3.7 UTREDNINGSKRAV SOM IKKE ER INKLUDERT I UTREDNINGSPROGRAMMET	23
4 OPPSUMMERING	24
VEDLEGG A – SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER	25

1 Innledning

I dette notatet sammenfattes og diskuteres høringsuttalelsene som har kommet inn i forbindelse med høring av Glitre Netts forslag til utredningsprogram for en ny 110 (132) kV kraftledning mellom Ramslandsvågen, via ny transformatorstasjon på Varpebekken eller Høyland, til Havik transformatorstasjon i Lindesnes, Lyngdal og Farsund kommuner i Agder. På grunnlag av innkomne uttalelser og NVEs egne vurderinger, fastsetter NVE et utredningsprogram for tiltaket. Utredningsprogrammet er utformet som et eget brev av i dag, NVE ref. 202305051-77 og skal leses i sammenheng med dette notatet.

1.1 Tiltaket

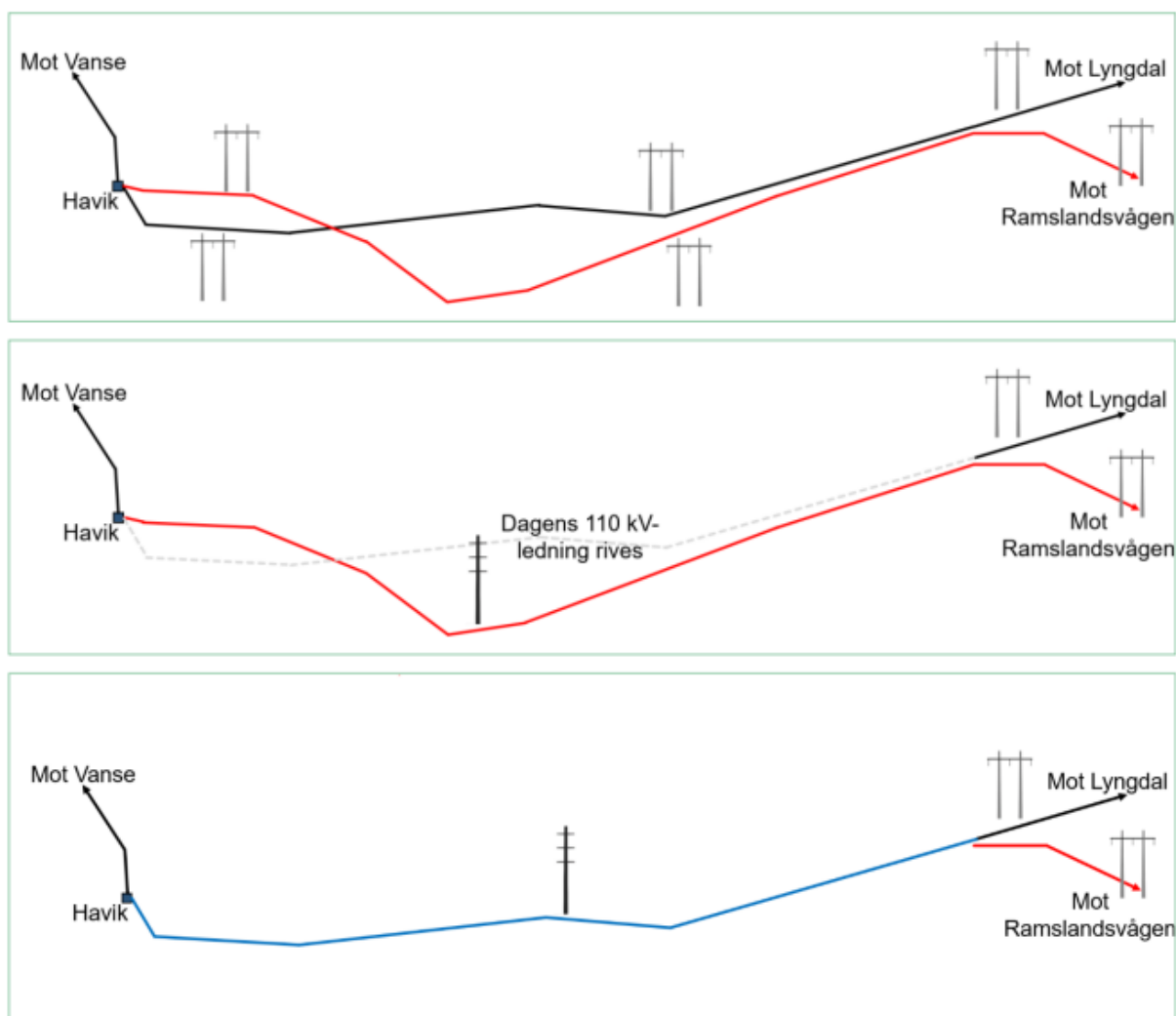
NVE mottok 09. mars 2023, oppdatert 21. august 2023, melding fra Glitre Nett AS om en ny 110 (132) kV kraftledning mellom Ramslandsvågen, via Varpebekken eller Høyland transformatorstasjon til Havik transformatorstasjon i Lindesnes, Lyngdal og Farsund kommuner i Agder. Ledningen bygges for framtidig drift på 132 kV, men vil inntil videre driftes på 110 kV. Vi omtaler den heretter som 132 kV ledningen Ramslandsvågen–Havik.

Figur 1: Meldte traseer Ramslandsvågen–Varpebekken/Høyland–Havik vist med blå og rød strek. Rødt punkt viser meldte alternativer for ny transformatorstasjon. Stiplet rød strek viser sjøkabel. Sorte streker viser eksisterende ledninger. (Kilde: Melding august 2023)

Glitre Nett har på deler av strekningen meldt flere traséalternativer for den nye ledningen, med kombinasjoner av luftledning og sjøkabel, vist på figur 1. Det meldte tiltaket består av 19 km lange strekninger med luftledning og 1–1,4 km med sjøkabel.

For innføring av ledningen mot Havik har Glitre Nett lagt fram tre ulike alternativer, se figur under.

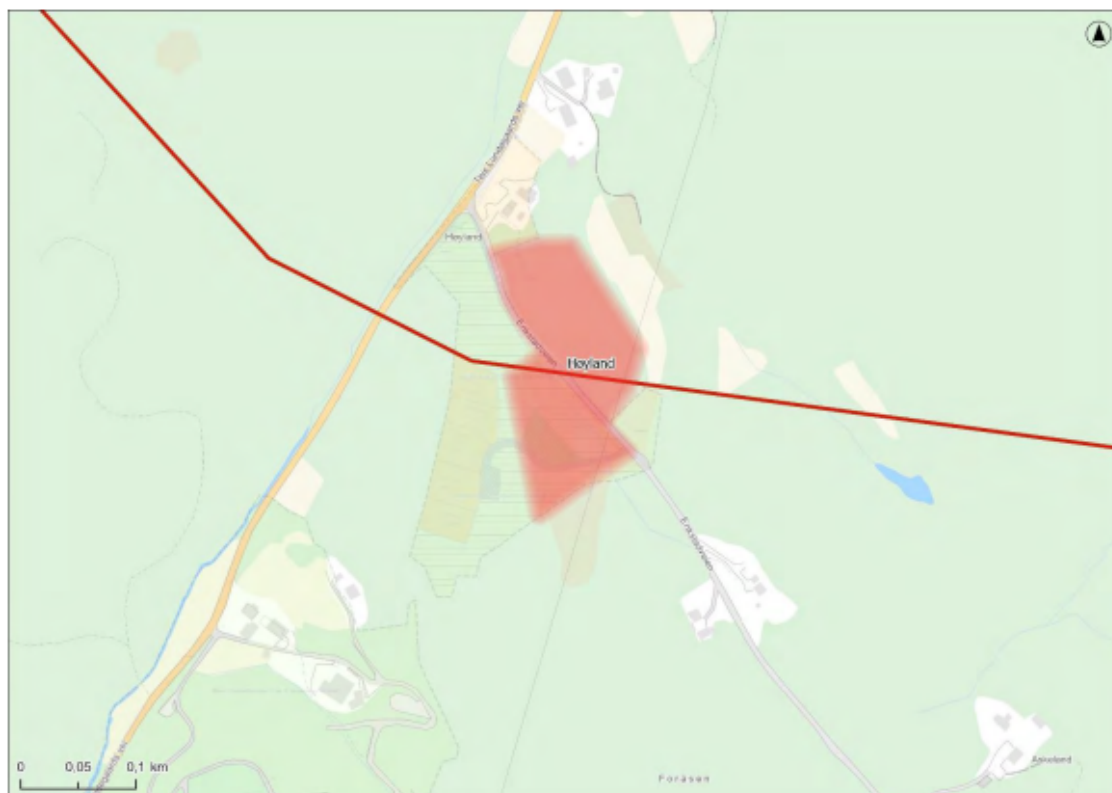
Figur 2: Øverst: alternativ 1.0. I midten: alternativ 1.0b. Nederst: alternativ 2.1.

Alternativ 1.0: ny ledning i ny trasé

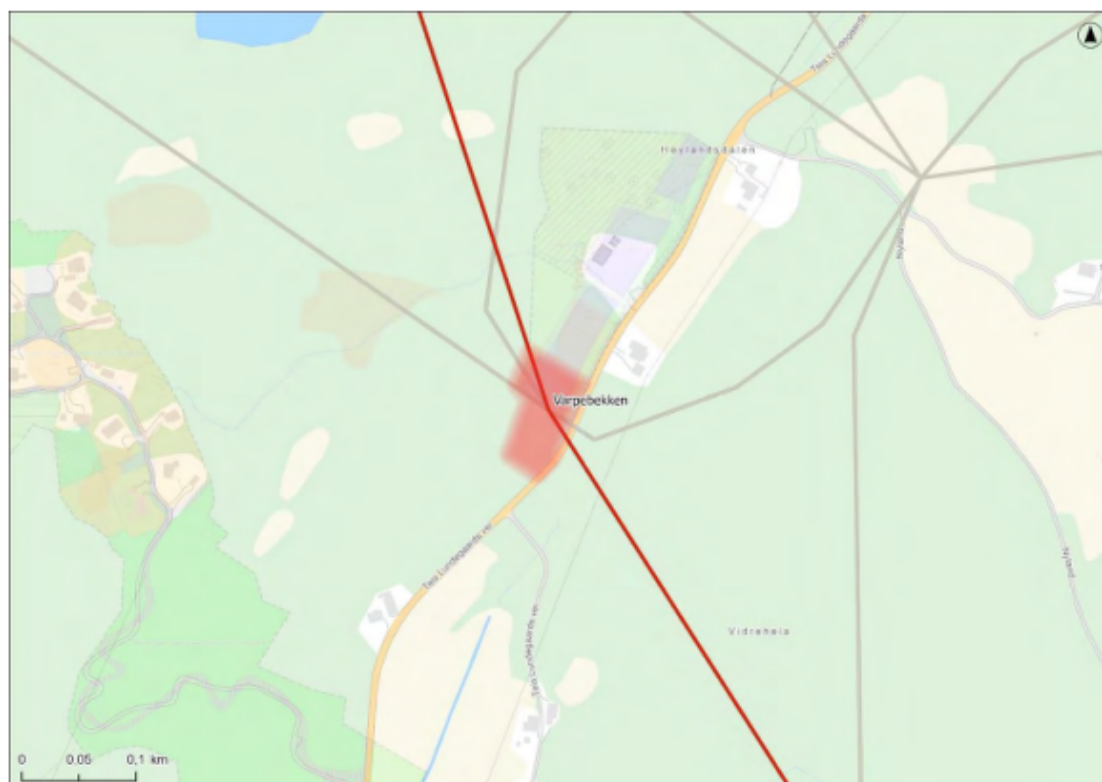
Alternativ 1.0b: ny ledning sammen med eksisterende ledning i ny trasé

Alternativ 1.2: ny ledning sammen med eksisterende ledning i dagens trasé

I tillegg har Glitre Nett meldt to alternative plasseringer for ny transformatorstasjon i nærheten av Hausvik, som skal tilrettelegge for forsyning av industriområdet i Hausvik via distribusjonsnett. Alternative plasseringer av ny transformatorstasjon er vist på figur 3 og 4.

Figur 3: Meldt plassering av ny transformatorstasjon ved Høyland. (Kilde: Melding august 2023)

Figur 4: Meldt plassering av ny transformatorstasjon ved Varpebekken. (Kilde: Melding august 2023)

Behovet for den nye ledningen er utløst av planlagte utvidelser og elektrifisering av næringsvirksomhet i Ramslandsvågen og ny næringsvirksomhet i Hausvik. Hausvik industriområde i Lyngdal er i dag forsynt fra en 22 kV forbindelse fra Lyngdal transformatorstasjon. Glitre Nett skriver at det er gjennomgående mye feil og spenningsfall på denne ledningen. Dette setter begrensninger for utvikling av næringsområde ved Hausvik som i dag har et øvre lasttak på ca. 3 MW. Utvikling av Hausvik industriområde med de planer som foreligger, vil kreve en tosidig forsyning for 25–30 MW.

Ramslandsvågen i Lindesnes er i dag forsynt med en 110 kV ledning med god kapasitet fra Vallemoen transformatorstasjon. Eksisterende industri i Ramslandsvågen har store utvidelsesplaner og vil i fremtiden ha et større effektuttak enn i dag. Samtidig er produksjonen i Ramslandsvågen svært sårbar for utfall og Glitre Nett sine avbruddskostander er store. Glitre Nett vil derfor bygge ny 132 kV ledning for å sikre tosidig forsyning mellom Ramslandsvågen og Havik for å kunne øke effektuttak og gi forbedret forsyningssikkerhet.

2 NVEs behandling av meldingen

NVE behandler saken etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger av 21. juni 2017.

2.1 Høring

NVE sendte meldingen på høring 22. september 2023 med høringsfrist 15. november 2023. Glitre Nett videresendte informasjon om NVEs høring til berørte grunneiere/rettighetshavere. Høringen ble kunngjort i avisene Fædrelandsvennen og Lister²⁴, og i Norsk lysingsblad.

2.2 Møter

NVE hadde møter med Farsund kommune den 24. oktober 2023 og med Lyngdal og Lindesnes kommuner 25. oktober 2023. Representanter fra Agder fylkeskommune og Statsforvalteren i Agder var også invitert til møtene.

NVE arrangerte offentlig informasjonsmøte tirsdag 24. oktober 2023 i Lyngdal kulturhus. På møtet orienterte NVE om behandlingen av meldingen, og Glitre Nett orienterte om sine planer.

2.3 Innkommne merknader

NVE mottok totalt 50 høringsuttalelser til meldingen. Uttalelsene og Glitre Netts kommentarer til disse, er sammenfattet i vedlegg A.

I en rekke høringsuttalelser beskrives området som svært verdifullt for friluftslivsaktiviteter, landskap og naturmangfold, i tillegg til at de er viktige for land- og skogbruk.

NVE mottok en flere forslag til nye eller justerte traseer, som inkluderer både luftledning og jordkabel/sjøkabel. Flere har også synspunkter om plassering av ny transformatorstasjon.

Epledalen trekkes frem av flere som et mye brukt område for friluftaktiviteter som tiltrekker seg turister i tillegg til lokalbefolkning. Her er det også et rikt dyreliv. Flere tar til orde for at det ny ledning bør gå rundt Epledalen, og at det bør legges sjøkabel i Grønsfjorden for å redusere de visuelle virkninger av fjordspennet. Også på andre siden av Grønsfjorden er beboere opptatt av at alternativ 1.0 ikke forringer områder som brukes til friluftaktiviteter eller at ledningen blir synlig fra bebyggelsen i Grønsfjord.

Eiere av bolig- og fritidsboliger i Borvika er svært kritisk til at sjøkablene skal ilandføres mellom trang bebyggelse. Flere trekker frem viktige kulturminner i området og sjeldne fuglearter. Høringsuttalelser vedrørende Borvika ber om at den meldte traseen 1.0 ikke utredes videre eller at det søkes om ilandføring av sjøkabelen et annet sted.

Flere som har sendt inn uttalelse er opptatt av at ny 132 kV ledning til Høyland/Varpebekken vil medføre utbygging av flere lavspentledninger mot Hausvik. De ber derfor om at Glitre Nett utreder muligheten for å heller legge 132 kV ledningen direkte til Hausvik for å minimere arealinngrep og visuelle virkninger. Enkelte ber om at de får oversikt over alle utbyggingsplanene til Glitre Nett, både utbygging av regionalnett og distribusjonsnett. Ifølge uttalene vil dette gjøre det enklere for beboere og brukere av Austadhalvøya å uttale seg om saken.

Både Farsund kommune og lokale grunneiere ber om at skog- og landbruk utredes nærmere for at ny kraftledning ikke skal dele opp produktive områder. I Farsund kommune tar flere til orde for å gå videre med alternativ 2.1 for å redusere arealbeslag, mens andre synes det er fint at ledningen legges utenom bebyggelsen på Årikstad og Egeland.

I tillegg er det mange som er opptatt av viktige utredningstemaer som landskap, kulturmiljøer, friluftsliv, helse, visuelle virkninger, naturmangfold på land, fiskeriinteresser og skog- og landbruk.

3 NVEs vurdering av krav til utredninger

Utredningsprogrammet er spesifisert i et eget brev av i dag og er en arbeidsbeskrivelse på det NVE mener må utredes før tiltaket kan søkes om etter energiloven, NVE ref. 202305051-77. [NVEs veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg](#) skal brukes som hjelpemiddel for å få nærmere veiledning om omfanget av utredninger og krav knyttet til kartkvalitet, definisjon av anleggsveier m.m. Utredningsprogrammet dekker utredningskravene etter både forskrift om konsekvensutredninger og energiloven.

NVE har gjennom høring av forslaget til utredningsprogram mottatt innspill til utredninger som kreves gjennomført, i tillegg til de Glitre Nett har foreslått. Det har kommet innspill til konkrete temaer som kreves utredet, traséjusteringer og nye traseer og plassering av ny transformatorstasjon. Vi har vurdert alle innspillene i kapittel 3.4.

Forslaget til utredningsprogram for ny 132 kV kraftledning mellom Havik til Ramslandsvågen og innkomne merknader danner grunnlaget for drøftingen av hva som vurderes som beslutningsrelevante temaer. Vurderingen av temaer er bygget på disposisjonen i selve utredningsprogrammet.

3.1 Innledning

Innledningsvis i utredningsprogrammet spesifiserer NVE hva som skal legges til grunn for konsekvensutredningen. Formuleringene gjelder for alle deler av tiltaket og alle utredningstemaene nevnt i utredningsprogrammet.

3.2 Prosess og metode

Dette kapitlet legger føringer for hvilken prosess og hvilke metoder som skal benyttes i utredningene.

3.2.1 Datagrunnlag og metoder

NVE stiller i utredningsprogrammet krav om at det brukes anerkjent metodikk, og at utredningene skal utføres av personer med relevant fagkompetanse. De skal fremgå hvem som har utført feltbefaringer og utarbeidet utredningene, samt hvilken relevant kompetanse de har.

[NVEs veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg](#) skal brukes som hjelpemiddel for å få nærmere veiledning om omfanget av utredninger og relevante krav. Eksempelvis skal behovet for å gjøre tiltak og samfunnsøkonomiske vurderinger utredes med utgangspunkt i [NVEs veileder for samfunnsøkonomisk analyse av nettiltak](#).

NVE viser i utredningsprogrammet til Riksantikvarens og Miljødirektoratets håndbok [Konsekvensutredninger for klima og miljø \(M-1941\)](#) som er anerkjent metodikk for flere av utredningstemaene. Vi viser også til metodikken i Vegdirektoratets [Håndbok V712 Konsekvensanalyser](#) som kan brukes til støtte for enkelte andre relevante tema.

Vi viser også til oversikt i Miljødirektoratets veileder [Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data \(M-1324\)](#).

NVE forutsetter også at Glitre Nett benytter relevante tilgjengelige kilder for de ulike utredningstemaene, også de som er nevnt i høringsinnspill, dersom disse er relevante og oppdaterte. Innsamlet data skal systematiseres, gjøres tilgjengelige for offentlige myndigheter eller legges inn i offentlige databaser, jf. nevnte veileder.

Glitre Nett skal kort redegjøre for metoder og datagrunnlag som er benyttet i utredningene. De skal også opplyses om eventuelle utfordringer, mangler og usikkerheter i datagrunnlaget eller ved metoder som er brukt i utredningsarbeidet. Bakgrunnen for dette er å sikre at utredningene er av tilfredsstillende kvalitet og mest mulig etterprøvbare. Dersom kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt, skal det også gjennomføres feltbefaringer/kartlegginger. Vi forutsetter at Glitre Nett samordner fagutredninger som utfyller hverandre, eller som må sees i sammenheng for å kunne belyse konsekvensene, eksempelvis landskap og friluftsliv. Samlede virkninger av tiltaket og andre gjennomførte og vedtatte planer og tiltak skal også beskrives.

NVE ber Glitre Nett i nødvendig grad å kontakte regionale myndigheter, berørte kommuner, interesseorganisasjoner og lokale fagressurser i utredningsarbeidet.

Alle kildene som er brukt i utredningsarbeidet skal også fremgå.

3.2.2 Avbøtende tiltak

Av avbøtende tiltak som bør vurderes, har NVE mottatt innspill om alternative traseer og traséjusteringer, alternative stasjonsplasseringer, økt bruk av sjø- og jordkabel og tiltak for å redusere ulemper for fugl og landskap. Glitre Nett har i meldingen nevnt kamuflering av master og liner, merking av luftspenn mot fuglekollisjon og gjensetting av vegetasjon for å hindre innsyn i traseene som eksempler på avbøtende tiltak.

NVE stiller krav om at avbøtende tiltak skal vurderes for alle relevante temaer for både anleggs- og driftsfasen. Dette omfatter i tiltak for å unngå, begrense, istandsette og om eventuelt kompensere vesentlige negative virkninger. Beskrivelsen skal omfatte en vurdering av hvorvidt det er hensiktsmessig å overvåke om tiltakene har ønsket effekt. NVE mener ev. planlagte overvåkningsordninger kan beskrives nærmere i en detaljplan som det vil bli satt vilkår om i en konsesjon. Det må blant annet vurderes tiltak for å forebygge fuglekollisjoner og bruk av ulike mastetyper for å begrense behovet for hogst i områder som er spesielt viktige for naturmangfold

eller skogbruk. NVE har også stilt krav om at Glitre Nett skal utrede flere traséjusteringer og nye traseer for å redusere negative virkninger.

Det må i søknaden og konsekvensutredningen klart framgå hvilke avbøtende tiltak som Glitre Nett planlegger å gjennomføre, og som derfor også ligger til grunn for fastsatt konsekvensgrad. Glitre Nett må videre beskrive hvilke tiltak som kun er foreslått i utredningene, men som de ikke planlegger å gjennomføre og som derfor ikke inngår i konsekvensgraden.

3.2.3 Sammenstilling av konsekvensutredningen

Det skal gis et sammendrag av de enkelte temaene i konsekvensutredningen i konsesjonssøknaden, ev. i en egen samlerapport. Glitre Nett skal henvise til hvor mer utfyllende informasjon kan finnes. Det må også gis en kort sammenstilling av konsekvensene for hvert fagtema for hvert alternativ, og dette skal oppsummeres i en tabell. Sammenstillingen skal også inneholde en oversikt og samlet vurdering av avbøtende tiltak. Det skal skilles mellom følgende:

- Tiltak som Glitre Nett planlegger å gjennomføre, og som er lagt til grunn ved fastsetting av konsekvensgrad i utredningen.
- Tiltak som ikke er tatt inn i planene, men som kan vurderes nærmere i den videre konsesjonsbehandlingen.

Det skal gjøres en vurdering av virkninger av at aktuelle tiltak gjennomføres. Det skal også gjøres en vurdering av usikkerheten knyttet til gjennomførbarhet og virkninger, og gis et kostnadsoverslag for tiltak som kan gi vesentlige merkostnader i prosjektet. Det må framgå om tiltakene kan gi vesentlige virkninger for andre fagtema. Det kan være aktuelt å vurdere ulike kombinasjoner av tiltak.

3.2.4 Brosjyre

Glitre Nett skal også utforme en brosjyre som gir en kort beskrivelse av tiltaket og hvilke virkninger det kan medføre for miljø og samfunn. Brosjyren skal kunne publiseres på NVEs nettsider.

3.3 Beskrivelse av tiltaket

NVE har satt krav om at Glitre Nett skal gi en beskrivelse av tiltaket med utgangspunkt i kravene i kap. 2 i [NVEs veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg](#). Dette innebærer å beskrive de elektriske anleggene og nødvendige permanente hjelpeanlegg som veier riggplasser og massetak, vise disse på kart og i nødvendig grad illustrere med tegninger. Både vurderte, utredete og omsøkte alternativer skal beskrives og vises på kart.

Når det gjelder transport og hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres, forutsetter NVE at det redegjøres for hovedtrekkene, og at det gis en generell vurdering av anleggsarbeidet i konsekvensutredningen. Dette gjelder for eksempel behovet for motorisert transport i utmark, nybygging av veier m.m. Den midlertidige arealbruken skal også vises på kart.

3.3.1 Behovet for å gjøre tiltak

Glitre Nett må utrede behovet for å gjøre tiltak med utgangspunkt i NVEs veileder i samfunnsøkonomiske analyser og kravene kapittel 3 i [NVEs veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg](#). Dette innebærer å beskrive problemene ved dagens situasjon, vurdere framtidig utvikling i eksempelvis kraftproduksjon og kraftforbruk og hvordan dette påvirker driftssituasjonen og utrede konsekvenser i fravær av tiltak.

NVE registrerer at Glitre Nett i meldingen skriver at bakgrunnen for den meldt løsningen i stor grad skyldes utvidelse og elektrifisering av ny næringsvirksomhet i Ramslandsvågen og Hausvik. NVE ber om at Glitre Nett i vurderingen av behovet for å gjøre tiltak gir en mer konkret beskrivelse av hvilke forbruksplaner som ligger bak behovet for kapasitetsøkning, og om det er inngått avtaler med konkrete kunder.

3.3.2 Samfunnsøkonomisk vurdering og tekniske forhold

Glitre Nett skal gjøre en samfunnsøkonomisk vurdering av konsepter og tekniske løsningsvalg innenfor valgt konsept med utgangspunkt i [NVEs veileder i samfunnsøkonomiske analyser](#) og kravene i kapittel 4 i [NVEs veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg](#). Dette innebærer blant annet å beskrive nullalternativet og alternative løsninger, vurdere prissatte og ikke-prissatte virkninger, usikkerhet og gi en begrunnet anbefaling. Virkninger for miljø og samfunn av det tekniske løsningsvalget vurderes gjennom egne konsekvensutredninger basert på kravene som stilles i kapittel 3.6.

NVE bemerker at de samfunnsøkonomiske vurderingene i konsesjonssøknaden kan bygge på tidligere gjennomføre analyser. Samtidig kan utviklingen i sentrale forutsetninger siden analysene ble gjennomført ha betydning for både behovet for å gjøre tiltak og anbefalingene fra tidligere utredninger. NVE bemerker at Glitre Nett i så fall må beskrive utviklingen i sentrale forutsetninger, og vurdere om anbefalinger fra relevante tidligere utredninger fremdeles står seg i lys av utviklingen. Dette må komme fram av søknaden, men innebærer ikke nødvendigvis at tidligere analyser må gjennomføres på nytt.

NVE mener det videre er naturlig å vurdere nettstrukturen i lys av kapasitetsbehovet til for eksempel Hausvik industriområde og Ramslandsvågen. NVE ber om at Glitre Nett beskriver hvordan nettet vil driftes i perioder med høy last, og om det vil være behov for å dele nettet eller om det kan driftes samlet.

3.4 Alternativer

I høringen av meldingen har NVE mottatt innspill på de foreslåtte og vurderte traseene, jord- og sjøkabeløsninger og plassering av ny transformatorstasjon. Det foreslås å legge vekk noen av de meldte løsningene og ta andre løsninger inn i utredningsprogrammet. En sammenfatning av høringsinnspillene, og Glitre Netts kommentarer til disse, er sammenfattet i vedlegg A.

NVE presiserer at de alternativene vi ber om at skal utredes, ikke må omsøkes. Glitre Nett må selv avgjøre og begrunne de løsningene de velger å søke om. Dersom noen av alternativene NVE stiller krav om utredning av vurderes å ha store så ulemper at de ikke er realistiske, kan disse tas ut av det videre utredningsarbeidet. Det skal da begrunnes hvorfor Glitre Nett ikke ønsker å søke om disse.

3.4.1 Forslag til justering av meldte traséalternativer

NVE har i høringen mottatt innspill til nye traseer, justering av de meldte traseene og bruk av jord- og/eller sjøkabel på lengre strekninger. I tillegg har flere pekt på traseer de ikke mener det er nødvendig å utrede nærmere pga. konflikt med viktige kulturmiljøer, friluftsområder og naturverdier. Basert på innspill som har kommet inn, ser NVE ingen grunn til at noen av de meldte alternativene bør tas ut av det videre utredningsarbeidet. Nedenfor er alle nye foreslåtte traseer gjennomgått med NVEs vurdering om de bør utredes videre eller ikke.

Forslag til justering av traséalternativ 1.0 i Farsund kommune

Birdlife, Lister lokallag ønsker at alternativ 1.2 velges for å unngå inngrep i uberørt landskap. Dersom alternativ 1.0 likevel utredes videre anbefaler Birdlife at ledningen legges noe lenger sør ved Diske–Ytre Eikeland–Nenningsvann sør av hensyn til fuglelivet og landskapet. Forslaget er vist med sort strek ved alternativ 1.0 i figur 5. NVE vil inkludere forslaget fra Birdlife i utredningsprogrammet.

Birdlife, Lister lokallag foreslår at alternativ 1.0 legges som sjøkabel nord i Spindfjorden til Våge hvor ledningen møter dagens 110 kV ledning og følger alternativ 2.1 inn til Havik transformatorstasjon. Forslaget er vist med blå stiptet linje i figur 5. Naturvernforbundet i Agder mener også at fjordkryssinger primært bør skje med sjøkabel. NVE konstaterer at den foreslåtte løsningen til Birdlife vil være en god del lengre enn den meldte traseen og inkluderer en lang sjøkabelstrekning. Med bakgrunn i føringene i Stortingsmelding nr. 14 (2011–2012) vil NVE ikke pålegge nærmere utredninger av sjøkabel i Spindfjorden.

Figur 5: Traséforslag Birdlife, Lister lokallag

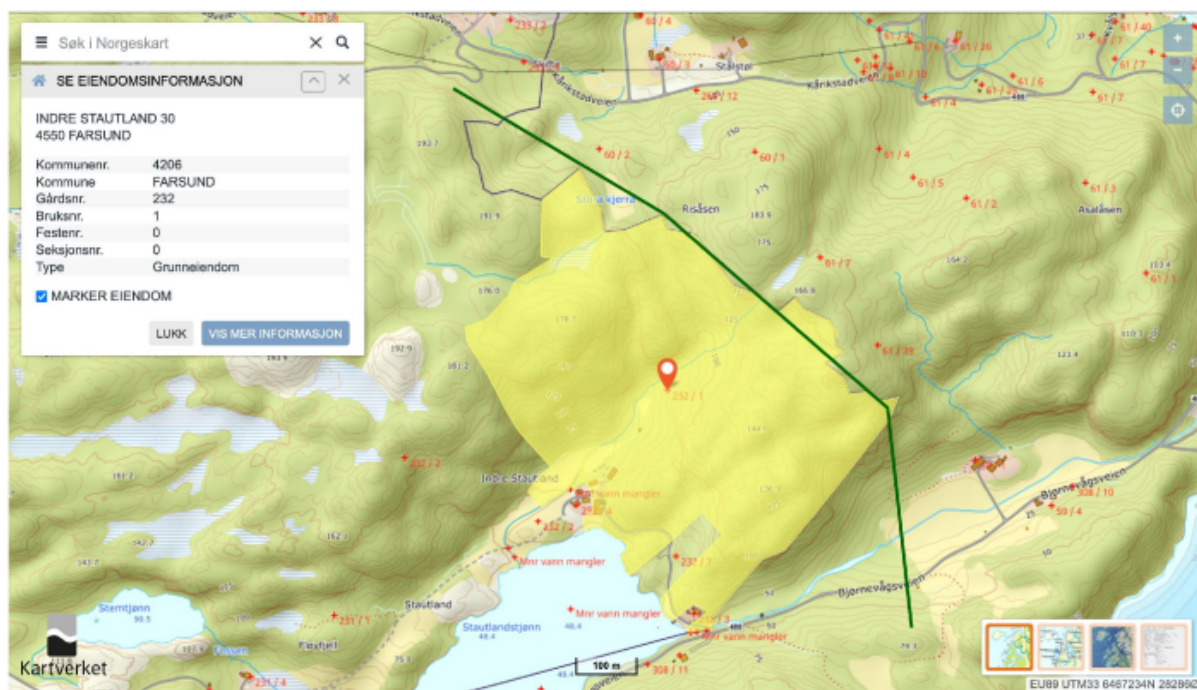
Jan Broder Dahl ønsker en kombinasjon av alternativ 1.0 og 2.1 ut fra Havik transformatorstasjon på grunn av naturverdiene i området. Forslaget er vist med rød strek i figur 6. Glitre Nett har skrevet at de ønsker å utrede begge alternativene, og skal se på muligheten for å kombinere de to. NVE vil stille krav om at Glitre Nett utreder en trasé som kombinerer alternativ 1.0 og 2.1, jf. uttalelsen fra Jan Broder Dahl.

Figur 6: Traséforslag Jan Broder Dahl

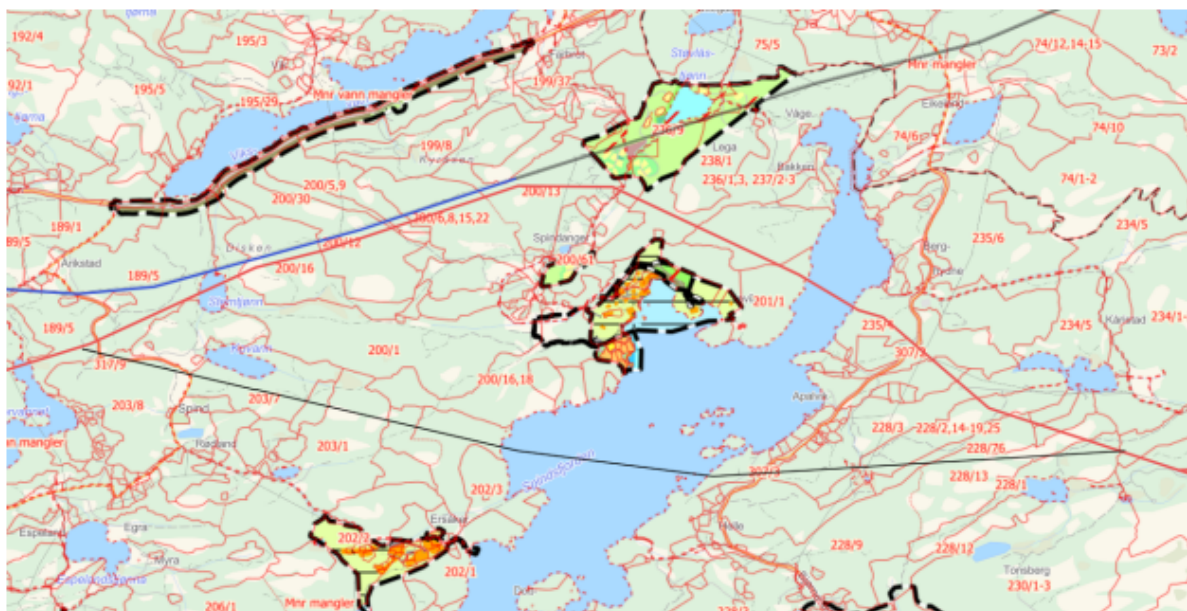
Arnt Abrahamsen ber om at Glitre Nett tar kontakt for å finne en god løsning på hvordan ledningen kan krysse hans eiendommer med gnr. 233, bnr. 10 og gnr. 203, bnr. 1 med minst mulig ulempe for hans grunneierinteresser. Abrahamsen har ikke sendt inn noe konkret forslag til traséjustering, men både alternativ 1.0 og 1.1 berører hans eiendommer. NVE vil stille krav om at Glitre Nett vurderer å justere traseen for å redusere negative virkninger for arealutnyttelsen av eiendommene til Abrahamsen.

Irene Willett, Martin Willett, Natalia Willett og Inge Willett Fast ønsker at Glitre Nett går videre med alternativ 1.1 eller 1.2, men foreslår en traséjustering av alternativ 1.0 dersom denne skal utredes videre. Forslaget går ut på å flytte traseen til utkanten av tomten deres med gnr. 232, bnr. 1, se figur 7. De skriver i uttalelsen at alternativ 1.0 vil passere midt gjennom gårdsbruket deres og beslaglegge mye produktivt areal. NVE vil inkludere forslaget til traséjustering i utredningsprogrammet.

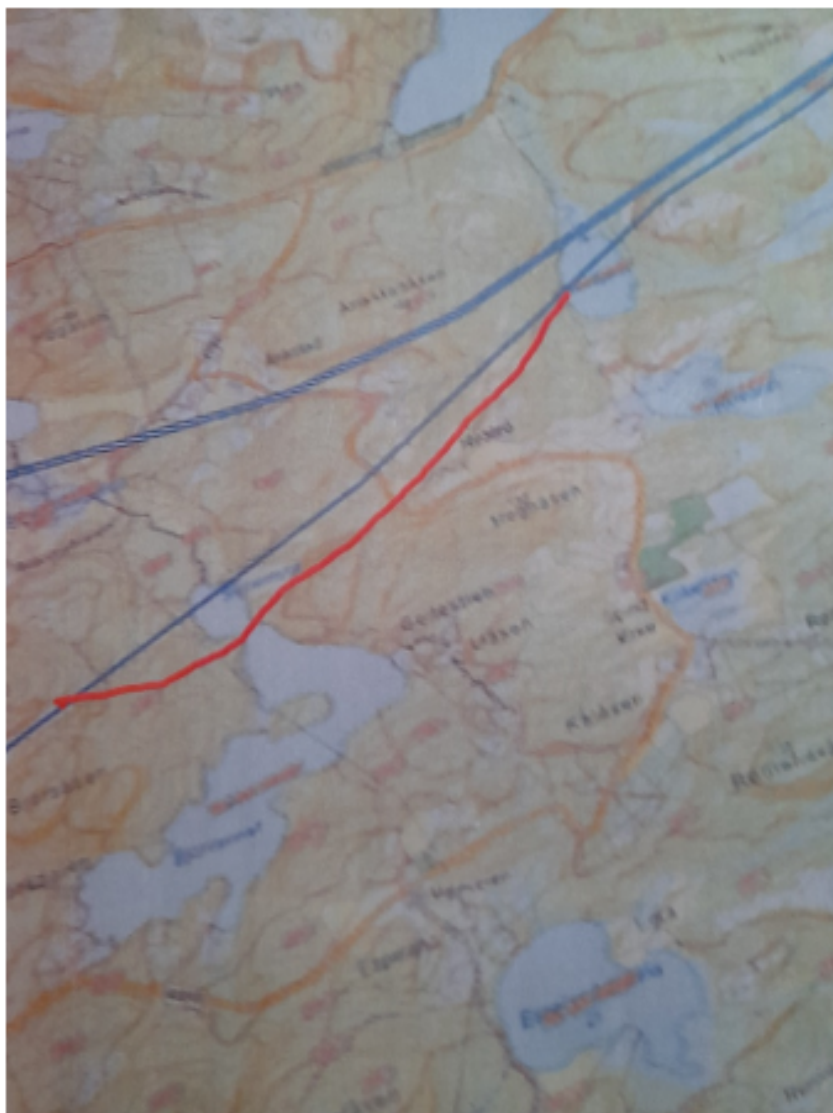
Figur 7: Traséforslag på gnr.232, bnr.1

Øyvind Stenberg og Sissel Rob ønsker at traséalternativ 1.0 legges lenger sør for å komme unna nye boligfelt på Våge i Spind. Forslaget er vist med sort strek i figur 8. NVE vil be Glitre Nett om å vurdere den foreslåtte løsningen.

Figur 8: Traséforslag Øyvind Stenberg og Sissel Rob, foreslått trasé markert med sort strek.

Niels Ingemann Årikstad Nielsen har sendt inn uttalelse på vegne av seg selv om 15 andre grunneiere i Farsund kommune som ønsker alternativ 1.0 for å få ledningen unna bebyggelsen på Årikstad og Egeland. Nielsen viser til at det ligger en bade plass i nordenden av Bjorvann og foreslår at ny ledning flyttes noe mot sør for å ikke komme i konflikt med bade plassen, vist med rød strek i figur 9. NVE mener forslaget må tas med i utredningsprogrammet.

Figur 9: Traséforslag Niels Ingemann Årikstad Nielsen mfl.

Forslag til traséjusteringer av alternativ 1.1 i Lyngdal og Farsund kommuner

Birdlife, Lister lokallag foreslår at sjøkabelen over Rosfjorden føres inn i Kvålsvika og luftledningen derfra føres inn i dalføret via Stålstøl–Bostevoll–Kårigstadvannet sør–Berghøydene der ledningen møter alternativ 1.0. Forslaget er vist med grønn strek i figur 5. NVE vil inkludere forslaget fra Birdlife i utredningsprogrammet.

Jon Øyvind Haraldson mfl. ber om at ny ledning ikke berører Fagervollen og Knartjønn. NVE kan ikke se at meldt alternativ berører disse områdene, men ber Glitre Nett om å merke seg utspillet dersom de vurderer endringer av meldt trasé.

Forslag til traséjusteringer av alternativ 1.0 i Lyngdal kommune

En rekke grunneiere og brukere av Borvika er sterkt imot traséalternativ 1.0 med ilandføring av sjøkabelen i Borvika. Dette begrunnes med at Borvika er et område med rovfugl, verdifull skog svært viktig kulturminneverdi. Det er også tett mellom fritidsboligene der kabelen er foreslått ilandført. Bukta der kabelen er foreslått ilandført er et samlingsområde for lokal- og

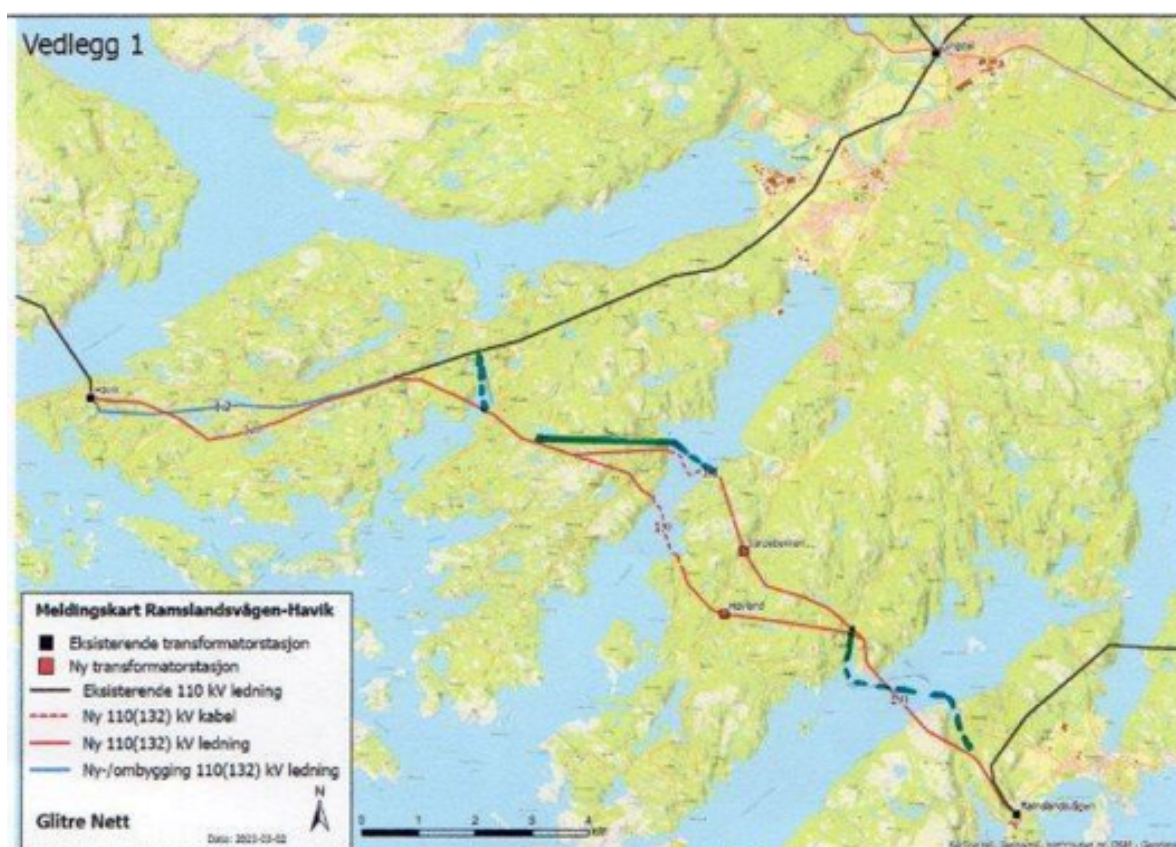
hyttebefolkningen under sankthansfeiringer. Bukta er hyppig brukt til ulike friluftaktiviteter for både voksne og barn. NVE mener det er behov for nærmere utredning før alternativet eventuelt kan legges bort. Glitre Nett skriver i kommentarer til uttalelsene at de vil se på alternative steder å ilandføre sjøkabelen. NVE stiller også krav om dette i utredningsprogrammet.

Flere høringsparter omtaler landskapet og friluftslivet i Epledalen. Lyngdal kommune, Berit Litland og Sigurd Myhre mener Glitre Nett bør utrede og flytte traséalternativ 1.0 lenger nord/øst for Epledalen. NVE vil inkludere forslaget i utredningsprogrammet.

Lyngdal kommune ber Glitre Nett om å vurdere en kombinasjon av alternativ 1.0 og 1.1 gjennom Varpebekken og Høyland. Kommunen forslår kryssing av Rosfjorden med alternativ 1.1 for så å føre ledningen sørover til Høyland i retning Lindesnes. NVE mener dette forslaget bør inngå i utredningsprogrammet.

Forslag til traséjusteringer av alternativ 1.0 i Lyngdal og Lindesnes kommuner

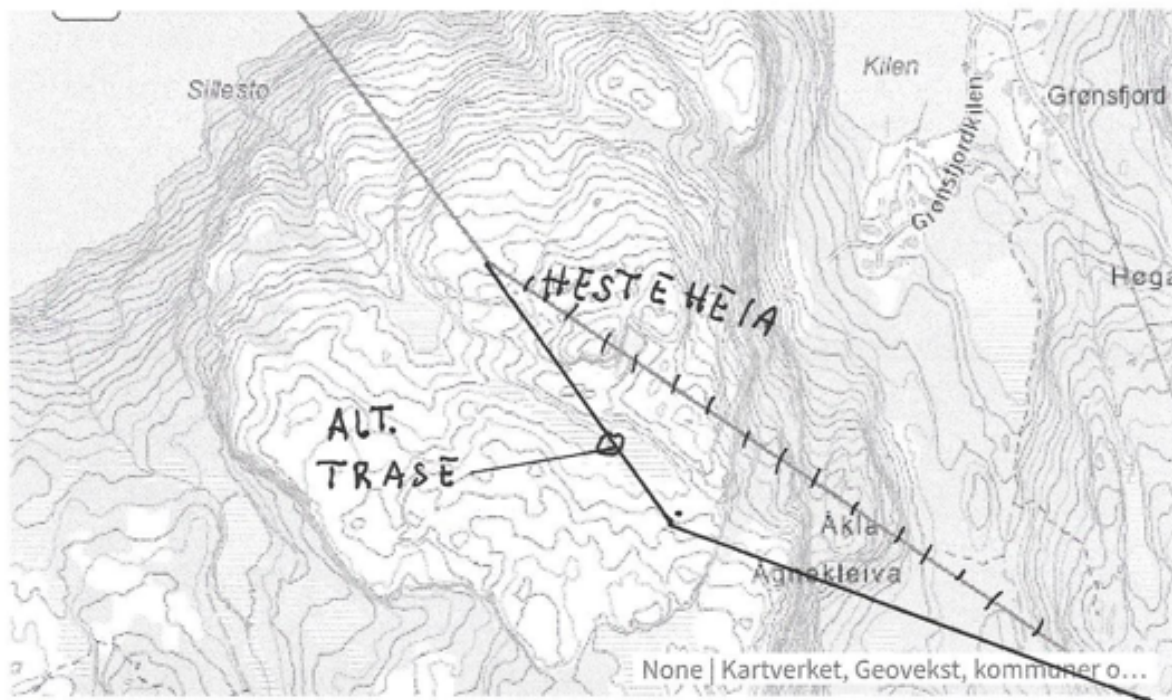
Birdlife, Lister lokallag anbefaler sjøkabel over Grønsfjorden fra Epledalsbukta til Kilen i Grønsfjord med videre jordkabeltrasé gjennom Mønestad-dalføret for å ta hensyn til blant annet Hubro. Foreslått trasé er vist med blå stiplet strek i figur 10. Med bakgrunn i føringene i Stortingsmelding nr. 14 (2011–2012) vil NVE ikke pålegge nærmere utredninger av lengre jord- og sjøkabelstrekninger.

Figur 10: Traséforslag, Birdlife, Lister lokallag

Flere høringsparter skriver at de ønsker å endre plassering av masten ved Hestheia for å ikke få ledningen på den høyeste toppen og for at ledningen skal bli mindre synlig fra Grønsfjord. Det har kommet konkrete forslag om å legge ledningen lenger sørvest. Flere ber om at ledningstraseen og

siste mast før luftspennet over Grønsfjorden flyttes så den ikke blir synlig fra bebyggelsen i Grønsfjord. Åge K. Jakobsen har tegnet inn et konkret forslag til traséjustering, se figur 11.

Figur 11: Traséforslag Åge Kjell Jakobsen

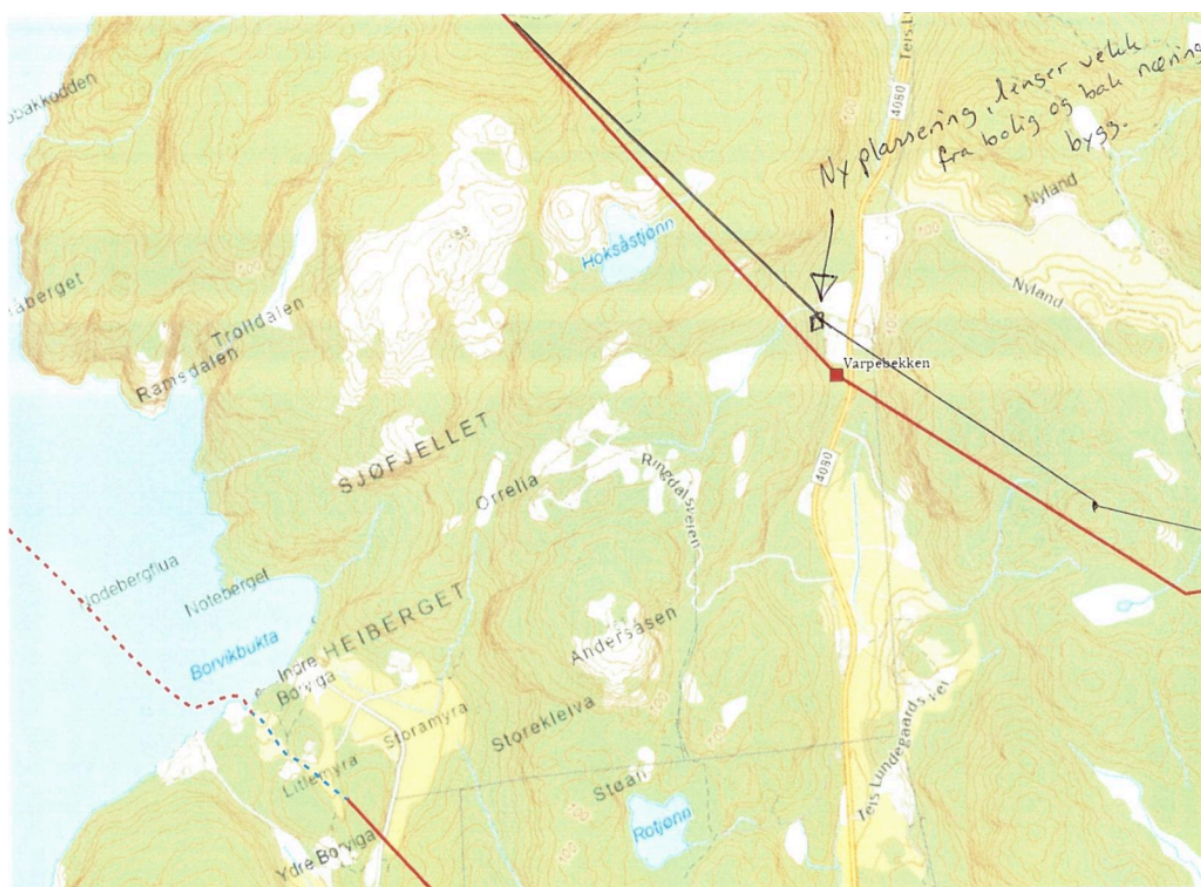
Glitre Nett skriver at spennet over Grønsfjorden er langt og at de er avhengige av å bruke terrenget på begge sider av fjorden for å komme over. NVE er enig i at siste mast før kryssingen av Grønsfjorden må stå på et høyt sted for at ledningen skal kunne krysse Grønsfjorden. NVE vil imidlertid be Glitre Nett om å se på muligheten for å gjøre justeringer slik at ledningen blir mindre synlig fra bebyggelsen i Grønsfjord.

3.4.2 Transformatorstasjoner

NVE har mottatt flere innspill til de foreslåtte plasseringene av ny transformatorstasjon, der flere påpeker at foreslått plassering ved Varpebekken ligger svært nærme et bolighus. Flere har uttalt hvilken av de meldte plasseringene de ønsker. NVE mener det er for tidlig å legge vekk alternativet på Høyland eller Varpebekken så tidlig i utredningsfasen og ber Glitre Nett om å utrede begge alternativene videre. Det har kommet inn noen forslag til justering av plassering av transformatorstasjoner. Forslagene sammenfattes under:

Varpebekken transformatorstasjon

Frank Bordvik forslår å endre plassering av foreslått transformatorstasjon på Varpebekken, fordi den ligger nær et bolighus, se figur 12.

Figur 12: Alternativ plassering av Varpebekken transformatorstasjon, Frank Bordvik

Joakim Birkeland bor på nabotomten til foreslått plassering på Varpebekken og er kritisk til å få stasjonen så nær huset sitt. Uttalelsen inneholder ikke et forslag til alternativ plassering av Varpebekken transformatorstasjon, men NVE ser at hans hus i Teis Lundegaards vei 144 er svært nærme det meldte alternativet. NVE vil på bakgrunn av de to innkomne uttalelenser be Glitre Nett om å vurdere en alternativ plassering.

Høyland transformatorstasjon

Daniel Færøykavlen er kritisk til plassering av transformatorstasjonen på Høyland på grunn av egne planer for denne tomten. NVE vil be Glitre Nett om å se på en plassering av transformatorstasjon på Høyland som ikke er i konflikt med næringsplanene til Daniel Færøykavlen.

3.4.3 Andre innspill

Flytte hele traseen sørover mot Hausvik

En rekke høringsparter ber om at hele ledningen flyttes sørover for å krysse Hausvik industriområde. Dette begrunnes blant annet med at det da ikke vil være behov for distribusjonsnett fra transformatorstasjon på Varpebekken/Høyland ned til Hausvik. Lyngdal kommune ber Glitre Nett vurdere å krysse Austadhalvøya lenger sør. Flere grunneiere og grendelaget Bjelland skolehus har sendt inn kart med konkrete forslag til traseer, se uttalelser i vedlegg A. NVE vil be om at Glitre Nett gir en begrunnelse for hvorfor de ikke har valgt å legge traseen lenger ut mot Hausvik, inkludert ny transformatorstasjon på Hausvik.

Nye 22 kV ledninger til Hausvik

Flere høringsparter skriver at de ønsker en helhetlig fremstilling av planene for ny 132 kV ledning Havik–Ramslandvågen og ny 22 kV ledning fra transformatorstasjon på Varpebekken/Høyland til Hausvik.

Vi minner imidlertid om at planlegging og bygging av 22 kV ledninger kan gjøres av Glitre Nett i medhold av deres områdekonsesjon og vil ikke være en sak som behandles av NVE. NVE vil likevel be Glitre Nett om å inkludere den kunnskapen de har på søknadstidspunktet om nye 22 kV ledninger i utredningen av 132 kV ledningen, da vi er enig i at dette bidrar til å opplyse saken bedre.

Forslag til lenger strekninger med jord- og sjøkabel

Det er spilt inn en rekke forslag som involverer både jordkabel og sjøkabel. Noen har laget konkrete forslag til kabeltraseer og ber om at dette utredes videre. Flere peker på at Grønsfjorden på lik linje med Rosfjorden bør krysses med sjøkabel for å ikke forringe landskapet og friluftslivet i Epledalen eller ved Hestheia/Mønestadsteinen. Statsforvalteren mener det må komme tydeligere frem hvorfor et sjøkabelalternativ ikke er meldt over Grønsfjorden. Flere grunneiere og beboere i det berørte området foreslår lengre sjøkabeltraseer rundt halvøyene eller lenger sør i Rosfjorden og Grønsfjorden med ilandføring ved Hausvik. Birdlife og Naturvernforbundet i Agder mener at alle fjordkryssinger bør skje med sjøkabel og ønsker at også Spindfjorden krysses med sjøkabel. Birdlife foreslår jordkabel gjennom Mønstaddalføret etter kryssingen av Grønsfjorden. NVE har registrert alle innkomne forslag som omhandler sjø- og jordkabel. Vi gjør oppmerksomme på at kabel innebærer ofte svært høye kostnader, slik at man normalt er restriktive med bygging av kabel på så høye spenningsnivå.

Lindesnes kommune ønsker en utredning av sjøkabel over Grønsfjorden og foreslår at kabelen kan gå fra Jåsund. Glitre Nett har skrevet i meldingen at dette er en trasé de har vurdert, men valgt å ikke melde. Glitre Nett argumenterer med at en kryssing ved Jåsund ville medført at ledningen ville kommet tett opp mot bebyggelsen og bli ca. 5 km lenger enn meldt alternativ. NVE støtter Glitre Nett sine argumenter for hvorfor dette alternativet ikke er meldt, og vil ikke be om ytterligere utredning av dette forslaget fra Lindesnes kommune.

NVE vil ta inn et generelt krav om at det skal vurderes sjøkabel som alternativ til å krysse Grønsfjorden med luftledning. Vi mener det er tilstrekkelig at Glitre Nett vurderer ett alternativ med kryssing av Grønsfjorden med sjøkabel. De ekstra kostnadene må vurderes opp mot fordelene. Stortingets kabelpolicy (Meld. St. 14 2011-2012) skal være førende for vurderingene.

Fiskeridirektoratet ber om at infrastruktur i sjø samles for å begrense arealbrukskonflikter. Det er ikke kjent for NVE hva som finnes av eksisterende infrastruktur i Rosfjorden. Vi ber imidlertid om at Glitre Nett undersøker om det finnes eksisterende traseer i Rosfjorden som det kan være hensiktsmessig å legge kabelen i for å samle arealinngrep i sjøen, men vi vil ikke pålegge Glitre Nett å utrede å flytte sjøkabeltraseen av dette hensynet alene.

3.5 Naturfare og beredskap

Utredningene skal oppfylle kravene kap. 6 i [NVEs veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg](#). NVE stiller blant annet krav om at Glitre Nett skal beskrive om anleggene eller skade på anleggene kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for samfunn og miljø, inkludert nærliggende bebyggelse. Kravene i veilederen innebærer også at Glitre Nett skal beskrive og vurdere dimensjonering og plassering av anleggene med tanke på ekstremvær og klimatilpasning, og hvordan feilretting kan gjennomføres i ekstraordinære situasjoner.

3.6 Tiltakets virkning for miljø og samfunn

Glitre Netts forslag til utredningsprogram omfatter i store trekk standard utredningskrav som NVE stiller i slike saker og danner dermed et godt utgangspunkt. NVE går ikke nærmere inn i en vurdering av disse kravene, men inkluderer dem i utredningsprogrammet på vanlig måte. Vi vil i de følgende kapitlene vurdere konkrete forslag til nye utredningskrav som har kommet i høringsuttalelsene. Der det er nødvendig å se ulike utredningstemaer i sammenheng, vil vi spesifisere det.

3.6.1 Arealbruk og bebyggelse

Naboer og grunneiere til både ledningstraseer og transformatorstasjoner er opptatt av virkningene for nærmiljøet, både når det gjelder restriksjoner på eiendommene og andre nærføringsulempen, i hovedsak visuelle. NVE viser til at landskap og visuelle virkninger er et eget utredningspunkt (se punkt 3.6.3.).

Daniel Færøykavlen frykter for næringsplanene på tomten ved Høyland transformatorstasjon dersom denne blir bygget. Farsund kommune og andre grunneiere mener det vil være uheldig å etablere ny trasé fremfor å velge alternativ 2.1 i Farsund, der ny 132 kV ledning vil bygges sammen med dagens 110 kV ledning.

NVE vil blant annet be Glitre Nett om å gjøre rede for arealbehov, hvilke typer areal som båndlegges og på hvilken måte. Det skal også gis oversikt over bebyggelse nær ledningstraseer og transformatorstasjoner, og tiltakets virkninger for private og offentlige planer for områdene skal beskrives. Glitre Nett skal også beskrive prinsipper og framgangsmåte for erstatning av grunn og rettigheter til anleggene. For øvrig viser vi til kapittel 3.4, der vi har bedt om vurdering av alternative traseer og stasjonsplasseringer.

3.6.2 Naturmangfold

I flere høringsuttalelser får NVE informasjon om spesifikke nøkkelbiotoper, myrdrag, hule eiker og verdifulle og gamle skogområder. En rekke innspill omtaler også flere lokaliteter for rovfugl langs de meldte traseene.

NVE vil stille en rekke standardkrav til utredning av konsekvenser for verneområder, vegetasjon og naturtyper, dyrearter, geologisk mangfold, vannressurser og fremmede arter. Flere har uttalt at traséalternativ 1.0 vil berøre områder som i dag fremstår som urørt. Dette vil ivaretas bl.a. i temautredningen for naturmangfold gjennom kartlegging av landskapsøkologiske funksjonsområder for arter. NVE ber imidlertid om at Glitre Nett vurderer om det er kommet inn spesifikk informasjon om naturmangfold i uttalelsene som er relevant for utredningene.

Mange av forslagene til utredninger NVE har mottatt gjennom høringsinnspillene dekkes av standardkrav som NVE stiller bl.a. til utredning av konsekvenser for verneområder, naturtyper, arter av planter og dyr. Vi stiller spesifikke krav til metodikk, kilder og gjennomføring av utredningene.

Det er viktig å påpeke at utredninger av virkninger av kraftledninger og transformatorstasjoner ikke vil gi en generell kartlegging av naturmangfoldet verken i traseene eller i omkringliggende områder. Utredningene skal gi beslutningsrelevant informasjon om forvaltningsrelevante naturverdier som erfaringsmessig kan være spesielt sårbare for bygging eller drift av denne type anlegg. NVE vil stille krav om at viktige områder og lokaliteter for naturmangfold vises i kart.

Utredningen skal legge vekt på rødlistede, prioriterte og fredede arter, spesielle økologiske former og andre spesielt hensynskrevende arter. Av naturtyper skal det legges vekt på de som er rødlistede eller har sentral økosystemfunksjon og skal kartlegges etter Miljødirektoratets instruks for terrestriske naturtyper eller verdifulle naturtyper i ferskvann som skal kartlegges etter DN-håndbok 13. Det kan også omfatte naturtyper som tidligere er kartlagt på land etter DN-håndbok 13.

Det skal også gjøres en vurdering av samlet belastning jf. naturmangfoldloven § 10. Vurderingen skal legge til grunn omsøkt tiltak og allerede gjennomførte og godkjente/vedtatte planer. Vurderingen av samlet belastning skal omfatte både tiltakets effekt på de enkelte miljøverdier, og en vurdering av hvordan dette påvirker økosystemet de er en del av.

Utredningen skal bygge på foreliggende informasjon i databaser og rapporter, lokale og regionale myndigheter samt lag/foreninger, allmenninger og skogbrukerlag som jf. flere høringsuttalelser har kunnskap om naturmangfoldet i området. NVE stiller krav om gjennomføring av feltkartlegginger der informasjonsgrunnlaget vurderes som mangelfullt.

3.6.3 Landskap og visualiseringer

Hvordan kraftledningen vil påvirke landskapet og hvor synlig den vil være fra ulike områder, er et viktig vurderingstema i konsesjonsbehandlingen.

NVE vil i utredningsprogrammet be Glitre Nett beskrive landskapet i de berørte områdene, der landskapstyper og hvordan anleggene kan påvirke landskapsverdiene og oppfattelse av landskap, natur- og kulturmiljø, omtales. Vurderingen skal ta hensyn til eksisterende inngrep, som for eksempel parallelle kraftledninger.

NVE har satt krav om at Glitre Nett skal beskrive tiltakene, inkludert nødvendige hjelpeanlegg. Med tiltakene menes kraftledning, transformatorstasjoner, veier, riggplasser, massedeponier og eventuelle andre permanente hjelpeanlegg som er nødvendige for gjennomføring av tiltaket.

Mange er opptatt av hvordan landskapet og nærmiljøet vil påvirkes visuelt av luftledninger og nye transformatorstasjoner. Lindesnes kommune opplyser at meldt løsning for kryssing av Grønsfjorden berører område med stor landskapsmessig verdi som er angitt med hensynssone i landskap i kommuneplanens arealdel. Flere peker på at landskapsvern bør tillegges stor vekt i valg av trasé, spesielt i uberørte områder. Statsforvalteren i Agder mener man bør vurdere hvordan kryssingen av Grønsfjorden vil fremstå fra et landskapshensyn, og at avbøtende tiltak bør vurderes for å redusere synligheten av ledningen og master.

NVE viser til at inngrepsgrad/urørthet er et av flere kriterier som skal brukes for å verdisette landskap i en konsekvensutredning.

Bruk av visualisering er en viktig del av vurderingen av de visuelle virkningene, og NVE setter alltid krav om visualiseringer for slike tiltak. Dersom det søkes om alternative traseer, skal kravene om visualisering være dekkende også for disse.

Glitre Nett skriver i meldingen at det skal utarbeides visualiseringer som gir et representativt uttrykk av landskapsvirkningene for de utredete alternativene eller konfliktområder langs traseen. Glitre Nett skal, i samarbeid med Lindesnes, Lyngdal og Farsund kommuner, vurdere hvor det er mest hensiktsmessig å ha visualiseringer. NVE stiller også krav i utredningsprogrammet om enkelte plasseringer vi mener skal visualiseres, i tillegg til innspillene som kommer fra kommunene.

Vi vil i tillegg be Glitre Nett om å vurdere avbøtende tiltak, som farge- og materialvalg både på ledninger og transformatorstasjoner, mastetyper, vegetasjonsskjermer m.m. NVE ber om at Glitre Nett kontakter de berørte kommunene i planleggingen av hvordan transformatorstasjonene skal framstå i nærmiljøet.

3.6.4 Kulturminner og kulturmiljøer

NVE mottok flere innspill om kulturminner og kulturmiljøer. Flere peker på at Borvika har svært viktig kulturminneverdi og at det finnes flere automatisk fredete kulturminner her. Borvika er også beskrevet i Lyngdal kommunes kulturminneplan, og høringsparter skriver til NVE at det kan være potensiale for funn av automatisk fredete kulturminner i området. Agder fylkeskommune ber om at det må foretas en arkeologisk registrering av kulturminner både på land og i sjø, jf. kulturminneloven §9. Fylkeskommunen vil avvente konsekvensutredning for kulturmiljø før de gir bemerkninger i saken, men de opplyser at det er flere Sefrak-registrerte kulturminner og forminner i området der det er foreslått to alternative plasseringer for ny transformatorstasjon. Høyland utgjør også et lite kulturmiljø, ifølge fylkeskommunen.

I Farsund kommune beskriver flere beboere og grunneiere kjente kulturminner som blir berørt av traséalternativ 1.0. Atle Espeland viser til en vei som er registrert som fortidsminne i nærheten av Småttjønn. Jan Broder Dahl peker på at det i nordenden av Bjorvannet ligger et åpent kulturbeite. Nils Edvin Numme mfl. beskriver flere kjente kulturminner og opplyser at fylkeskonservatoren har betegnet området som et med usedvanlig rike forekomster av registrerte kulturminner. NVE får også opplyst at det er grunn til å anta at det finnes uregistrerte kulturminner her. Glitre Nett skriver i meldingen at ett kulturminne ved Bjerkåsvolden i Farsund kan være i direkte konflikt med meldt løsning.

NVE ber i utredningsprogrammet om at Glitre Nett beskriver kjente automatisk fredede kulturminner og kulturmiljøer, vedtaksfredede kulturminner, nyere tids kulturminner og kulturmiljøer, og viser disse på kart. Det skal vurderes om anleggene skal visualiseres fra viktige kulturminner/miljøer. Potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner skal vurderes.

3.6.5 Friluftsliv

NVE mottok flere innspill på hvor viktig områdene som berøres av de nye anleggene er for lokalt friluftsliv og helsebringende rekreasjon, og det er bekymring for at anleggene vil forringe friluftslivsopplevelsen og redusere bruken av områdene. Flere forslag til bruk av kabel og justering av meldt trasé ble foreslått for å ivareta friluftslivet både i Lindesnes, Lyngdal og Farsund kommuner. NVE vil stille krav om at friluftslivet i de berørte områdene skal beskrives, og de direkte og indirekte virkningene i både anleggs- og driftsfasen skal utredes. Eventuelle avbøtende tiltak skal også vurderes.

3.6.6 Landbruk og andre naturressurser

Skog- og landbruk

Flere av høringspartene er opptatt av virkningene for skogbruk og landbruk og ber om at grunneiere involveres i plassering av master. NVE vil minne om at masteplasseringer bestemmes i samråd med grunneiere når detaljplanen skal utarbeides, etter at en eventuell konsesjon er gitt til en endelig trasé. Det vil derfor være for tidlig å utrede dette så tidlig i prosjektet.

Farsund kommune og flere grunneiere ber om at verdien av berørte skogområder der det drives skogbruk, skal utredes. NVE har som standardkrav at det skal gis en samlet oversikt over berørt

areal fordelt på type jordbruksareal og skogbonitet. Virkninger for landbruket, herunder midlertidige og varige driftsulemper i anleggs- og driftsfasen og virkninger for produksjon skal vurderes. Type skogareal som berøres, og hvordan virke skal tas ut, skal også vurderes.

Drikkevannsressurser

I meldingen skriver Glitre Nett at det ikke er kjent at meldte traséalternativer eller transformatorstasjoner berører nedbørsfeltet til offentlige drikkevannskilder. Mattilsynet skriver at utredningen bør inkludere en kartlegging av både offentlige og private vannforsyninger som kan bli berørt av tiltaket. Mattilsynet viser til at ledningstraseen krysser områder med spredt bolig- og hyttebebyggelse, noe som sannsynliggjør muligheten for private drikkeforsyninger.

I flere høringsuttalelser har det kommet frem konkrete opplysninger om privat drikkevannsforsyning i Borvika som berøres av den meldte kabeltraseen.

NVE stiller krav om at Glitre Nett kartlegger offentlige og private drikkevanns- og reservevannskilder basert på offentlig informasjon, og at risiko for å forurense, redusere kapasiteten på eller på andre måter påvirke disse utredes.

Utredningene må også bygge på informasjon om forurensning og konsekvenser for naturmangfold i kapitlene 3.6.2 og 3.6.9.

3.6.7 Reiseliv og annet næringsliv

Glitre Nett har foreslått å beskrive reiselivsnæringen i området, og NVE har mottatt flere innspill om at blant annet Epledalen er en attraktiv destinasjon for turister. NVE vil stille krav om en beskrivelse av viktige reiselivsdestinasjoner og reiselivsnæringen, og en vurdering av konsekvenser for reiselivet lokalt og regionalt. Andre virkninger for det lokale og regionale næringslivet skal gis en overordnet beskrivelse, slik som sysselsetting og verdiskaping.

3.6.8 Støy

Virkninger som følge av støy fra kraftledningen er en problemstilling som er nevnt i enkelte høringsuttalelser. NVE stiller krav om at Glitre Nett skal utrede støy både fra transformatorstasjoner og ledninger ved ulike værforhold. Vi vil også be om at avbøtende tiltak vurderes.

3.6.9 Forurensning

NVE stiller krav i utredningsprogrammet om at Glitre Nett beskriver mulige kilder til forurensning fra anleggene og risiko for forurensning av luft, vann og/eller grunn. Dette inkluderer f.eks. oljeavrenning fra transformatorstasjoner, spredning av forurenset grunn og støv fra anleggsarbeidet.

Dersom det vurderes å være en risiko for at tiltaket kan medføre forurensning med varige virkninger, skal dette konsekvensutredes i tråd med kravene i Miljødirektoratets håndbok for konsekvensutredninger.

3.6.10 Klimagassutslipp

Glitre Nett skriver i meldingen at de har sluttet seg til flere av FNs bærekraftsmål og vil planlegge, bygge og drive energianlegg på en måte som sikrer en forsvarlig og langsiktig forvaltning av ressurser og reduserer klimagassutslipp.

Utbygging av kraftnettet er en forutsetning for å redusere klimagassutslipp gjennom å legge til rette for elektrifisering av samfunnet. Samtidig gir bygging av nettanlegg klimagassutslipp i hovedsak som følge av arealbruksendringer, materialbruk og transport i byggefase.

For bygging av nettanlegg er arealbruksendringen ofte den største kilden til CO₂-utslipp, og derfor mest beslutningsrelevant å utrede. NVE krever derfor utredning av klimagassutslipp fra arealbruksendringer der tiltaket kan føre til en økning i klimagassutslipp på mer enn 2000 tonn CO₂-ekvivalenter, tilsvarende volumet som utløser krav om konsekvensutredning jf. Miljødirektoratets KU-håndbok. Se nærmere krav under.

I de tilfeller hvor det er mulig å beregne klimanytten av et nettiltak, skal dette inkluderes i beregningen. Dette kan være tilfelle f.eks. for nettanlegg som bygges for å elektrifisere konkrete virksomheter som i dag er basert på fossile energikilder.

Beregning av klimagassutslipp fra arealbruk skal gjennomføres der tiltak gir arealbruksendringer i karbonrike arealer med risiko for utslipp på mer enn 2000 tonn CO₂-ekvivalenter. Utslippene skal sammenlignes med utslipp fra nullalternativet. Beregningen må ta for seg utslipp fra både permanente og midlertidige arealbeslag som transformatorstasjoner, veier og riggområder.

Der tiltak gir direkte inngrep i deler av en myr, må beregningene ta hensyn til om tiltaket kan senke vannspeilet og dermed påvirke eventuelle deler av myra som ligger utenfor tiltaksområdet. Dersom kun direkte berørte områder av myra tas med i utslippsberegningen, må det beskrives hvordan tiltaket skal gjennomføres uten å påvirke øvrige deler av myra. Dette må bl.a. inkludere metode for fundamentering av master i myr.

Utredningen skal benytte Miljødirektoratets metodikk for beregning av klimagassutslipp slik den framgår av [KU-veileder for klima og miljø \(M-1941\)](#). Følgende tilpasninger skal gjøres:

- For arealer i skog der det skal fjernes biomasse, men ikke graves eller fjernes jord, skal arealspesifikk standard utslippsfaktor som er oppgitt multipliseres med 0,5. Dette vil stort sett gjelde for ryddebeltet langs en kraftledning, med unntak direkte arealinngrep i form av mastepunkter.
- Dersom en luftledning gir mastepunkter i myr, kreves ikke dybdemålinger for mastepunktene. I disse tilfellene kan det generelt legges til grunn en myrddybde på 2,0 m med mindre det foreligger annen informasjon om dybden.

3.6.11 Elektromagnetiske felt

Flere høringsparter er opptatt av elektromagnetiske felt der ledningen går i nærheten av bebyggelse.

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) er ansvarlig myndighet for problemstillinger knyttet til elektromagnetiske felt og helse. NVE forholder seg til de enhver tid oppdaterte [anbefalinger fra DSA](#) og forvaltningspraksis fastsatt av Stortinget i St.prp. nr. 66 (2005-2006). Grenseverdien for lavfrekvente magnetfelt fra strømmettet er 200 µT, og befolkningen vil normalt ikke bli eksponert for slike nivåer. Forskning på magnetfelt fra kraftledninger, herunder celle- og dyreforsøk, har forsøkt å finne en sammenheng mellom magnetfelt og helseeffekter. Det er ikke dokumentert noen negative helseeffekter ved eksponering av magnetfelt, så lenge feltstyrken er lavere enn på 200 µT.

For å ta høyde for at det fortsatt eksisterer en liten vitenskapelig usikkerhet på området, skal det etter DSAs anbefaling ved etablering av nye kraftledninger ved eksisterende bygg vurderes tiltak som kan redusere magnetfeltet dersom det ved boliger, skoler eller barnehager overstiger $0,4 \mu\text{T}$ i årsgjennomsnitt. Glitre Nett skal derfor utrede elektromagnetiske felt og vurdere avbøtende tiltak for eventuelle boliger, skoler eller barnehager som kan bli eksponert over denne feltstyrken.

3.6.12 Fiskeri, havbruk og skipsfart

Glitre Nett har selv foreslått utredningskrav for disse temaene, og NVE har mottatt innspill fra Fiskeridirektoratet og Kystverket. Det har også kommet innspill fra beboere og hytteeiere som opplyser om fiskeriinteresser og reketrålning i Rosfjorden. De er opptatt av gode utredninger og avbøtende tiltak der tiltaket kan være i konflikt med fiskeri- og skipsfartsinteressene. Det gjelder blant annet sikring av sjøkablene mot skader fra eller på fiskeredskaper. NVE vil be om at Glitre Nett gir en oversikt over fiskeri-, havbruks- og skipsfartsinteressen i de berørte sjøområdene. Vi ber om at sjøkabelens påvirkning på disse interessene beskrives. Det gjelder også påvirkning på framtidig bruk av avsatte områder. Avbøtende tiltak skal vurderes.

Kystverket skriver i sitt høringsinnspill at også virkninger for skipsfart i fjordene som krysses med luftledning, bør vurderes og beskrives. NVE ber derfor om at Glitre Nett også beskriver virkninger for skipsfarten i fjordene som krysses med luftspenn, herunder seilingshøyde.

3.6.13 Tekniske anlegg, luftfart, kommunikasjonssystemer og annen infrastruktur

NVE har egne utredningskrav for luftfart i utredningsprogrammet. Det skal vurderes om anlegget utgjør andre hindringer for luftfarten, spesielt for lavtflygende fly og helikopter. Behovet for merking av luftspenn skal beskrives, sammen med hvilken type merking som er aktuell.

Det skal også vurderes om anlegget utgjør konsekvenser for omkringliggende radar- og navigasjonsanlegg og kommunikasjonssystemer/overvåkingssystemer for luftfart og Forsvarets anlegg. Virkninger for telenett og nødnett skal også beskrives.

Nærføring eller kryssing av fylkes- og riksveier, og konsekvenser, og eventuelle tilpasninger i anleggs- og driftsfasen skal vurderes.

3.7 Utredningskrav som ikke er inkludert i utredningsprogrammet

Noen høringsinnspill innebærer krav om utredninger som NVE ikke mener er beslutningsrelevante for å avgjøre konsesjonssaken. Disse kravene vil derfor ikke bli tatt med i utredningsprogrammet. Forslag til traséjusteringer som NVE mener at ikke skal med i utredningsprogrammet er beskrevet i avsnitt 3.5. Dette avsnittet vurderer forslag til utredningstemaer.

Naturvernforbundet i Agder ber om at FNs naturavtale fra Montreal skal være førende for hvilke vurderinger NVE gjør i det videre arbeidet med denne saken. Naturvernforbundet skriver at dette innebærer å velge løsninger som i minst mulig grad medfører til inngrep eller belastning på natur eller artsmangfoldet, og at økonomiske hensyn i mindre grad blir avgjørende for valgt løsning. Naturvernforbundet er ikke mer konkret på hvilke utredningskrav eller målsetninger i naturavtalen de sikter til.

NVE tolker uttalelsen som en påminnelse om viktige samfunnsverdier og overordnede hensyn som bør ligge til grunn i vurderingene, og vi er enige i at dette er viktige hensyn i samfunnsplanleggingen. Utredningsprogrammet i sin helhet vil danne grunnlaget for å kunne foreta disse vurderingene i konsesjonsbehandlingen, basert på myndighetskrav som blant annet

framgår av anerkjent metodikk for metodikk for konsekvensutredning. NVE kan ikke se at det er Glitre Netts oppgave å knytte utredningen direkte til FNs naturavtale for det enkelte tiltaket.

Agder fylkeskommune ser helst at § 9-undersøkelser etter kulturminneloven gjennomføres i forbindelse med konsekvensutredningen. NVE mener det ikke er fornuftig å kreve at dette gjøres for alle traseer som utredes og omsøkes, men at det i tråd med vanlig praksis gjøres etter at en trasé er gitt konsesjon og i forbindelse med utarbeidelse av detaljplanen for prosjektet. Potensialet for funn av ukjente kulturminner skal derimot vurderes. Eventuelle direkte konflikter med ukjente kulturminner vil ofte kunne løses ved mindre justeringer av traseer og mastepunkter i detaljplanleggingen av nye kraftledninger, etter NVEs vurdering.

4 Oppsummering

På bakgrunn av melding med forslag til utredningsprogram fra Glitre Nett, innkomne merknader og egne vurderinger, har NVE fastsatt et utredningsprogram for den planlagte byggingen av ny 132 kV kraftledning mellom Havik, via Høyland eller Varpebekken til Ramslandsvågen i Farsund, Lyngdal og Lindesnes kommuner i Agder, se eget brev NVE ref. 202305051-77.

Når det gjelder de ulike fagtemaene som skal utredes, har NVE tatt utgangspunkt Glitre Netts foreslåtte utredningsprogram, tidligere fastsatte utredningsprogram for denne type tiltak og de innspillene som NVE har mottatt gjennom høringen av meldingen. I tillegg til de traseene og løsningene Glitre Nett har foreslått, krever NVE at de vurderer enkelte traséjusteringer og alternative traseer og plasseringer av ny transformatorstasjon, etter innspill i høringsprosessen.

NVE har inkludert de aller fleste forslagene som er mottatt gjennom den offentlige høringen av meldingen, med unntak av krav om traseer som innebærer vesentlig økt andel sjøkabel eller jordkabel, eller der det finnes mer realistiske alternativer. Vi har heller ikke inkludert krav om å gjennomføre § 9-undersøkelser etter kulturminneloven i forbindelse med utredningsarbeidet, da det så tidlig i prosessen fortsatt foreligger flere ulike alternativer.

NVE understreker at informasjonen som blir lagt fram i en søknad etter energiloven med tilhørende utredninger basert på dette utredningsprogrammet vil utgjøre beslutningsgrunnlaget for NVEs konsesjonsavgjørelse, sammen med høringsinnspillene vi mottar gjennom den offentlige høringen. NVE mener dette vil gi et godt grunnlag for å vurdere om det er behov for anleggene og vurdere virkningene av anleggene.

Vedlegg A – Sammenfatning av høringsuttalelser

Meldingen med forslag til utredningsprogram ble sendt på høring 22. september 2023. Fristen for å komme med merknader ble satt til 15. november 2023. Lindesnes, Lyngdal og Farsund kommuner ble bedt om å legge meldingen ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av meldingen ble kunngjort etter gjeldende regler i Fædrelandsvennen og Lister24 og i Norsk lysingsblad.

Følgende instanser fikk meldingen på høring:

- Farsund kommune
- Lyngdal kommune
- Lindesnes kommune
- Agder fylkeskommune
- Statsforvalteren i agder
- Statens vegvesen
- Natur og ungdom
- Norges bondelag
- Statnett SF
- Miljøstiftelsen Bellona
- Norges naturvernforbund
- Forsvarsbygg
- Miljødirektoratet
- Norges Miljøvernforbund
- Birdlife Norge
- Luftfartstilsynet
- Norskog
- Kystverket
- Avinor AS
- Telenor kabelnett
- Mattilsynet
- Fiskeridirektoratet
- Norges Skogeierforbund
- Naturvernforbundet i Agder
- Fortidsminneforeningen i Vest-Agder

- Vest-Agder Bonde- og Småbrukarlag
- Norges Jeger- og Fiskerforbund – Vest-Agder
- DNT-sør
- Norsk Maritimt Museum
- Landbruksdirektoratet
- Vest-Agder Natur og Ungdom
- Norsk Friluftsliv
- Motvind Norge

Følgende instanser til meldingen til orientering:

- Norsk institutt for by- og regionforskning
- Olje- og energidepartementet

Glitre Nett orienterte berørte grunneiere/rettighetshavere om meldingen, fristen for å komme med uttalelser og de offentlige møtene.

Innkomne merknader

NVE mottok 50 høringsuttalelser til meldingen. Samtlige uttalelser er sammenfattet nedenfor. Glitre Nett kommenterte uttalelsene 11. januar 2024.

Kommunale og regionale myndigheter

Farsund kommune har sendt inn to høringsuttalelser til saken. I uttalelsen datert 9. november 2023 skriver kommunen at de ønsker mer kunnskap om alle de tre alternativene for innføring av ledningen til Havik transformatorstasjon (1.0, 1.0b og 1.2). Dersom ikke alle alternativene blir utredet videre viser kommunen til følgende prioritering:

- 1) Alternativ 1.2
- 2) Alternativ 1.0b
- 3) Alternativ 1.0

Kommunen ber om at de foreslåtte alternativene vises på kart med byggeforbudssone og sone for elektromagnetiske felt på 0,4 mikrottesla med full belastning på ledningene.

I en høringsuttalelse datert 24. november skriver Farsund kommune at de ønsker at nye ledninger følger dagens trasé i størst mulig grad. Å etablere en ny trasé er ikke ønsket på grunn av arealinngrep der eiendommene er knyttet til skogbruk som drives uhindret og sammenhengende. Kommunen ber om at dette, og verdien av skogområdene, vektlegges i en konsekvensutredning om skog.

Kommunen ber Glitre Nett om å ta hensyn til hver enkelt grunneier med hensyn til plassering av master på de respektive eiendommene. I tillegg bør Glitre Nett se på om anleggstraseer kan benyttes som varige driftsveier på eiendommene.

Glitre Nett sine kommentarer:

Til høringsuttalelse datert 9. november 2023:

Byggeforbudsbelte og omtale av elektromagnetisk felt fra ledningen vil bli beskrevet i konsesjonssøknaden

Til høringsuttalelser datert 24. november 2023:

Masteplasser og anleggsgjennomføring vil bli behandlet i detaljplanen som utarbeides etter et ev. konsesjonsvedtak. Planen utarbeides i samråd med berørte grunneiere og skal godkjennes av NVE.

Lindesnes kommune (5. desember 2023) er positiv til at Glitre Nett sikrer redundans og god strømforsyning til Ramslandsvågen og GE. Kommunen mener det er for tidlig å konkludere med hvordan Grønsfjorden skal krysses. De ønsker en utredning av sjøkabel over Grønsfjorden ved Jåsund eller annet passende sted.

I konsekvensutredningen og senere valg av løsning over Grønsfjorden bør hensyn til natur, nærings- og friluftsinnteresser tillegges vekt. Området har stor landskapsmessig verdi, og er angitt med hensynssone landskap i kommuneplanens arealdel.

Glitre Nett sine kommentarer:

Når det gjelder kabling forholder Glitre Nett seg til gjeldende forvaltningsstrategi som er fastlagt i Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) og videreført i Meld. St. 14 (2011-2012) (Nettmeldingen), hvor det står at kraftledninger i regional- og transmisjonsnettet som hovedregel skal bygges som luftledning.

Glitre Nett har valgt å melde sjøkabel over Rosfjorden fordi det vurderes å ha store samfunnsmessige konsekvenser å bygge en luftledning over fjorden. Et luftspenn vil begrense skipstrafikken inn fjorden. Luftspenn over Grønsfjorden vurderes så langt til ikke å få like store konsekvenser.

Lyngdal kommune (23. november 2023) skriver at følgende forhold bør utredes nærmere:

- kryssing av Grønsfjorden med sjøkabel som innebærer at kryssing av Austadhalvøya kan gjøres nærmere Hausvik enn foreslått
- en kombinasjon av de meldte alternativene Varpebekken og Høyland, ved at kryssing av Rosfjorden skjer med det nordligste alternativet for så å få føre ledningen ned mot Høylandstraseen i retning Lindesnes kommune
- avbøtende tiltak for å ivareta det viktige friluftsområdet i Epledalen, og om mulig etter landtaket på Lyngdalssiden av Grønsfjorden trekke ledningen noe mer not nord og bort fra Epledalen

Glitre Nett sine kommentarer:

Når det gjelder kabling forholder Glitre Nett seg til gjeldende forvaltningsstrategi som er fastlagt i Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) og videreført i Meld. St. 14 (2011-2012) (Nettmeldingen), hvor det står at kraftledninger i regional- og transmisjonsnettet som hovedregel skal bygges som luftledning.

Glitre Nett har valgt å melde sjøkabel over Rosfjorden fordi det vurderes å ha store samfunnsmessige konsekvenser å bygge en luftledning over fjorden. Et luftspenn vil begrense skipstrafikken inn fjorden. Luftspenn over Grønsfjorden vurderes så lang til ikke å få like store konsekvenser.

Agder fylkeskommune (14. november 2023)

Forvaltning

Ved en eventuell transformatorstasjon ved Varpebekken må det søkes dispensasjon fra byggegrense til vei. Glitre Nett må også søke om adkomst fra fylkesvei. De bør vurdere om regulert avkjørsel fra nord kan benyttes. Det er viktig at trafikkssikkerhet vektlegges ved plassering av riggplasser og veier, og krav til frisikt skal følge Statens vegvesens håndbok N100.

Arkeologi på land

Det må gjennomføres arkeologiske undersøkelser for å avklare om tiltak i planområder er i konflikt med automatisk fredede kulturminner, jf. kulturminneloven § 9. Fylkeskommunen anmoder Glitre Nett om å ta kontakt for utarbeidelse av budsjett og tidspunkt for registrering.

Arkeologi i sjø

Området har stort potensial for funn av kulturminner under vann. Norsk maritimt museum krever at det gjennomføres en marinarkeologisk undersøkelse før de kan uttale seg til søknaden. Alternativt kan Glitre Nett ta kontakt med museet for å få avklart hvilken type sjøbunnsdata museet må få tilgang til for å kunne uttale seg om det er eller ikke er konflikt med kulturminner i de ønskede traseene.

Nyere tids kulturminner og kulturmiljø

Det er flere sefrak-registerte kulturminner og fornminner i området Varpebekken og Høyland ved fylkesvei 4080, og Høyland utgjør et lite kulturmiljø.

Friluftsliv

Det forutsettes at tiltakshaver har nær kontakt med kommunene og lokale lag og foreninger, slik at de negative konsekvensene for friluftsliv blir minst mulig. Fylkeskommunen ber om at kommunenes kartlegging av viktige og svært viktige friluftsområder legges til grunn.

Fysiske tiltak i vassdrag og vannmiljø

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at eventuelle tiltak som berører bekker eller vann kan være avhengig av tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett tar disse forholdene med seg i videre planlegging. Når det gjelder forholdet til arkeologi i sjø har Glitre Netts konsulent for utredning av kulturminner vært i dialog med Norsk Maritimt museum for å avklare behov for marinarkeologiske undersøkelser. I den forbindelse ble det oversendt rådata fra sjøbunnsundersøkelse/survey som er gjennomført i Rosfjorden. I sin tilbakemelding datert 4. september 2023 sier NMM at «dybdene og landtakenes plassering gjør at det ansees som lite hensiktsmessige å gjennomføre ytterligere undersøkelser i traseene». Videre sier NMM at «dersom det fremkommer kulturhistorisk materiale ved gjennomføringen av tiltaket må arbeidet stanses og museet varsles».

Statsforvalteren i Agder (14. november 2023) anbefaler at det settes i gang supplerende undersøkelser for rovfugl hvis tilgjengelig data er gamle. Ut fra et landskapshensyn er det viktig at det kommer godt fram hvordan kryssing av Grønsfjorden vil fremstå. Ledningen blir godt synlig, og stolpekonfigurasjon kan være viktig for å redusere synlighet av ledningen over fjorden. Statsforvalteren har forstått at det er kostnader som er hovedårsak til at man ikke legger sjøkabel over Grønsfjorden. Dette bør komme bedre fram og underbygges bedre enn det er gjort i meldingen. Ledningen går langs myrdrag, se 1.0 forbi Bjorvann, Nenningsåsen og Nenningsvann.

Statsforvalteren skriver at det er viktig at myr ikke punkteres med mastestolper som kan redusere muligheten for å ta vare på karbondioksid. Statsforvalteren informerer om at de anbefaler en NiN kartlegging av hele Spindhalvøya i 2024. Det er Miljødirektoratet som endelig avgjør hvilke områder som skal kartlegges.

Statens vegvesen (2. november 2023) skriver at tiltaket ikke vil berøre deres ansvarsområde, som er eksisterende og planlagt E39. Foreslått luftledning vil krysse flere fylkesveier. Agder fylkeskommune, som veieier og forvalter, vil følge opp dette.

Statnett SF (19. oktober 2023) bekrefter at tiltaket er en ønsket utvikling som styrker det regionale nettet. Tiltaket tilrettelegger for framtidig 132 kV og økt nytte av Statnett sin konsesjonssøkte 420/110(132) kV transformatorstasjon i Kvinesdal.

Statnett har ingen konkrete tilbakemeldinger til melding og forslag til utredningsprogram, men ønsker å påpeke at konsesjonær har ansvar for å ivareta eventuelle uklarheter og funksjonskrav stilt av systemansvarlig, og at dette kan påvirke den tekniske løsningen.

Kystverket (14. november 2023) viser til forslag til utredningsprogram kap. 9.5.5. hvor det går fram at skipsleier, opplagsplasser og ankringsområder skal beskrives, og at sjøkabelens eventuelle virkninger på ferdsel og transport skal beskrives. Kystverket viser til at nye luftspenn kan påvirke ferdsel på sjøen. Det er derfor viktig at eventuelle luftspenn beskrives inkl. seilingshøyde, og at virkning for sjøfarende vurderes som en del av utredningen.

Alle tiltak som kan påvirke sikkerhet eller ferdsel i farvann er søknadspliktig etter havne- og farvannsloven. Det er Kystverket som har myndighet til å behandle saker i biled og hovedled, samt søknader om luftspenn.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett vil håndtere dette i konsekvensutredning til konsesjonssøknad og påfølgende søknad etter havne- og farvannsloven.

Fiskeridirektoratet (15. november 2023) kommenterer kun strekningene med sjøkabel, forutsatt at tilstrekkelig seilingshøyde under fjordspenn ellers ivaretas. Kystnære fiskeridata er tilgjengeliggjort gjennom kartverktøyet Yggdrasil. Meldingen inneholder en kort beskrivelse av registreringene.

Fiskeridirektoratet skriver at sjøkabelen vil kunne komme i berøring med rekestrålfelt. Meldingen beskriver at sjøkabelen vil legges direkte på havbunnen, og vil synke ned i bløtbunn. Dersom det blir nødvendig med overdekning, vil det ødelegge store deler av rekefeltet. For akvakulturanlegg kan støy og spredning av partikler gi konsekvenser, og en trasé nært lokaliteten Nakkestad bør utredes nærmere.

Fiskeridirektoratet understreker betydningen av fiskeriene i området og det er aktivitet store deler av året, spesielt i rekefelt. Mulige konsekvenser for fiskeri må utredes grundig, og effekter av avbøtende tiltak må beskrives. Det innebærer at bunnforhold og sedimentdybden langs hele traseen må kartlegges.

Utredningen bør inkludere en vurdering av hvorvidt nedspyling av sjøkabelen vil frigjøre finpartikulært materiale i anleggsperioden, særlig med hensyn til gytevirksomhet.

Fiskeridirektoratet ønsker at det utarbeides en beskrivelse av avbøtende tiltak ved anleggsarbeidet med hensyn til utøvelse av fiske, hensyn til gyte- og yngleperioder og bevaring av naturmangfold.

Foruten informasjonen som ligger tilgjengelig i Yggdrasil, har Fiskeridirektoratet tilgang til ytterligere informasjon, og kan bistå med grundigere beskrivelse av kystnær fiskeriaktivitet. De forutsetter at aktuelle fiskeri- og akvakulturaktører får anledning til aktiv medvirkning i den videre prosessen.

Fiskeridirektoratet anbefaler at man bruker eksisterende traseer der det er mulig for å begrense arealbrukskonflikter. De ber om at anleggsarbeid foregår på høst og vinter når livet i sjøen ligger mest i ro, og at aktuelle fiskeri- akvakulturaktører gis anledning til aktiv medvirkning i prosessen.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for opplysninger knyttet til interesser og bruk, og tar dette med seg videre i utredning og samrådsprosess knyttet til interesser i sjø.

Mattilsynet (15. november 2023) skriver anleggsarbeidet under bygging av kraftledninger kan skape en fare for forurensning av drikkevannskilder. Videre skriver de at meldingen ikke oppgir om det finnes private drikkevannskilder som kan bli berørt, men ut ifra beskrivelse av bebyggelse anser de det som en aktuell problemstilling. De ber derfor om at det gjennomføres en kartlegging av både private og offentlige vannforsyninger, og at dette inkluderes i utredningen som beskrives under «Klima og miljø».

Mattilsynet skriver at det ikke fremkommer i meldingen om det er aktuelt å flytte jordmasser. Hvis det er tilfelle, ber Mattilsynet om at Glitre Nett utreder berørte områder som påvises å inneholde planteskadegjørere og/eller uønskede arter.

Glitre Nett sine kommentarer:

Forholdet til drikkevann vil bli beskrevet i konsekvensutredningen. Generelt vil en 132 kV kraftledning i drift vil ikke ha påvirkning på drikkevann. Påvirkning i anleggsfasen kan avbøtes ved aktsomhet.

Det er imidlertid mangelfull offentlig kartlegging av privat vannforsyning. Glitre Nett pleier å innhente informasjon om privat vannforsyning senere i prosjektet, etter konsesjon er gitt og under utarbeidelse av detaljplan. I denne fasen vil ledningen være detaljprosjektert, og man vet hvor mastene blir plassert. Detaljplanen inneholder krav til entreprenør, og planen må være godkjent av NVE før byggingen starter.

Interesseorganisasjoner og bedrifter

Forum for natur og friluftsliv, Agder (15. november 2023) skriver at de ønsker en nærmere utredning av følgende forhold:

- Miljøpåvirkning og naturmangfold: en grundig og detaljert vurdering av tiltakets påvirkning på dyreliv og habitater i biologisk rike områder og virkninger for fugl.
- Friluftsliv og rekreasjon: Lindesnes, Lyngdal og Farsund tilbyr viktige områder for friluftaktiviteter. Glitre Nett må vurdere hvordan tiltaket kan forstyrre bruken av områder brukt til friluftsliv, med vekt på stier, turveier og rekreasjonsområder.
- Kulturminner og kulturmiljø: en detaljert gjennomgang av eventuell påvirkning på kulturhistoriske verdier og arkeologiske steder. Ny trasé bør unngå direkte påvirkning på historisk viktige steder eller strukturer.
- Helse og elektromagnetiske felt: vurdere potensielle helseeffekter av elektromagnetiske felt, spesielt i nærheten av bebyggelse som kan berøre medlemmenes interesser.

- Arealbruk og landbruk: vurdere hvordan tiltaket vil påvirke landbruk og arealbruk.
- Sikkerhet og beredskap: vurdere om den nye infrastrukturen er robust nok til å tåle ekstremvær og andre naturgitte skader.
- Naturreservater og vernede områder: vurdere om ny trasé kan unngå inngrep i økosensitive områder og områder som er viktige for biologisk mangfold som har sjeldne arter eller habitater.
- I områder hvor landskapet er særlig følsomt bør kabel vurderes.
- Unngå traseer som krysser gjennom eller nær viktige friluftsområder.

Birdlife Norge, Lister lokallag (14. november 2023 og 22. november 2023) skriver at de har liten kjennskap til fuglelivet langs de meldte traseene, men at enkelte lokaliteter for hubro og rovfugl er kjent. Høringsuttalelsen inneholder detaljert informasjon om arter unntatt offentlighet. Dette refereres ikke her.

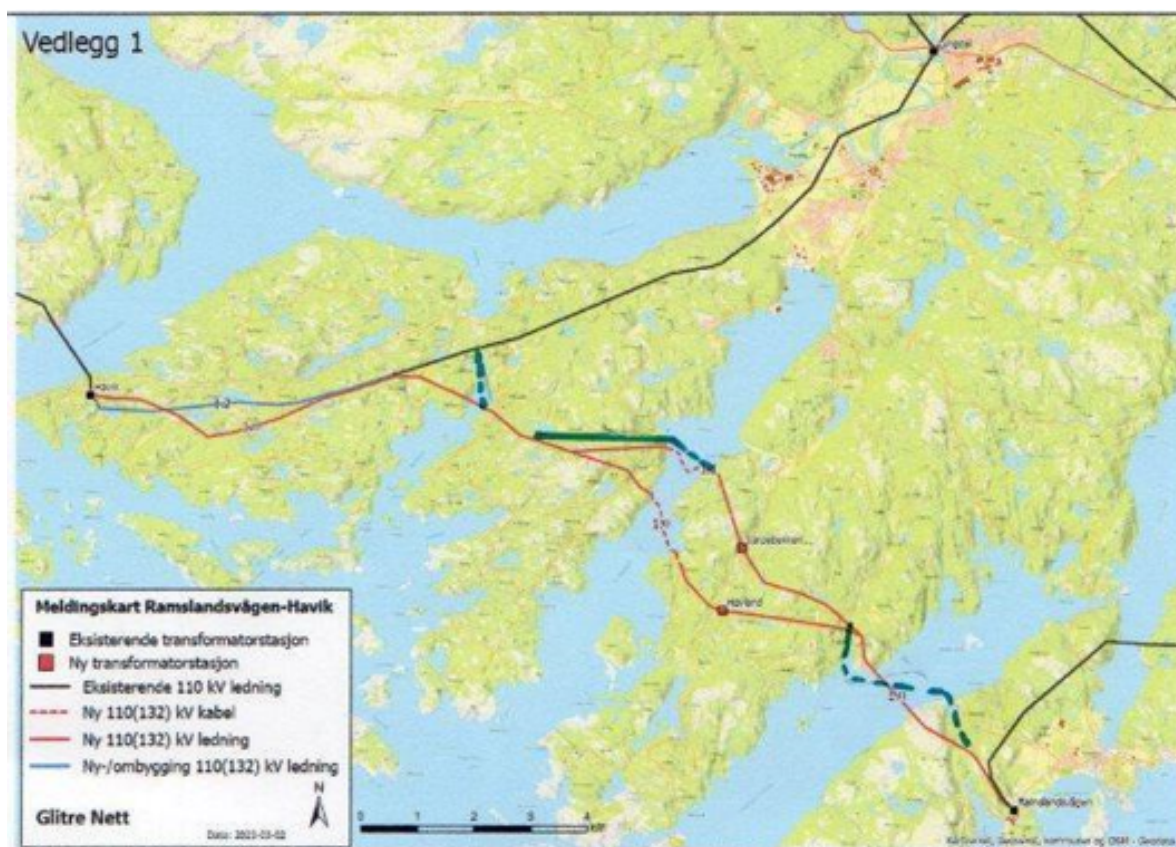
Birdlife anbefaler at alle fjordkryssinger skjer med sjøkabel for å minimere kollisjonsfaren for fugl. Birdlife foreslår at alternativ 1.0 over Grønsfjorden legges som sjøkabel og videre som jordkabel igjennom Mønstaddalføret. Forslaget vises med blå stiplet strek i figur 13.

For traséalternativ 1.1 foreslår Birdlife at sjøkabelen over Rosfjorden føres inn i Kvålsvika og luftledningen derfra føres inn i dalføret via Stålstøl–Bostevoll–Kårigstadvannet sør–Berghøydene. Forslaget er vist med grønn strek i figur 13.

Birdlife foreslår at det legges sjøkabel nord i Spindfjorden til Våge, hvor kabelen tilkobles dagens 110 kV ledning, og følger alternativ 1.2 inn mot Havik transformatorstasjon. De begrunner dette med at ledningen da vil gå utenom urørte naturområder. Forslaget er med blå stiplet strek i figur 13.

Birdlife skriver at traséalternativ 1.0 er planlagt gjennom uberørt landskap fra Diske–Ytre Eikeland–Nenningsvann sør som vil være negativt for fuglelivet, og de fraråder denne traseen. Dersom den allikevel blir valgt, anbefaler Birdlife at den legges lenger sør. Forslaget er vist med sort strek ved alternativ 1.0 i figur 14.

Birdlife anbefaler at ny transformatorstasjon plasseres ved Varpebekken.

Figur 13: Forslag til traséjustering, Birdlife Lister lokallag

Figur 14: Forslag til traséjustering, Birdlife Lister lokallag

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for forslag til traséjusteringer.

Naturvernforbundet i Agder (15. november 2023) forutsetter at NVE legger FNs naturavtale fra Montreal til grunn ved behandling av saken. Det innebærer at det velges løsninger som i minst mulig grad fører til inngrep i natur og belastning på/forringelse av artsmangfoldet.

Naturvernforbundet er kjent med at det i aktuelle områder for trasevalg er dyreliv som har nasjonal betydning, og som er på Miljødirektoratets rødliste. De nevner også at det særlige viktige friluftsområde Epledalen ikke må forringes ved framføring av kraftledninger. Naturvernforbundet skriver at luftstrekk med «monstermaster» bør unngås til fordel for kabelløsninger både på land og i sjø.

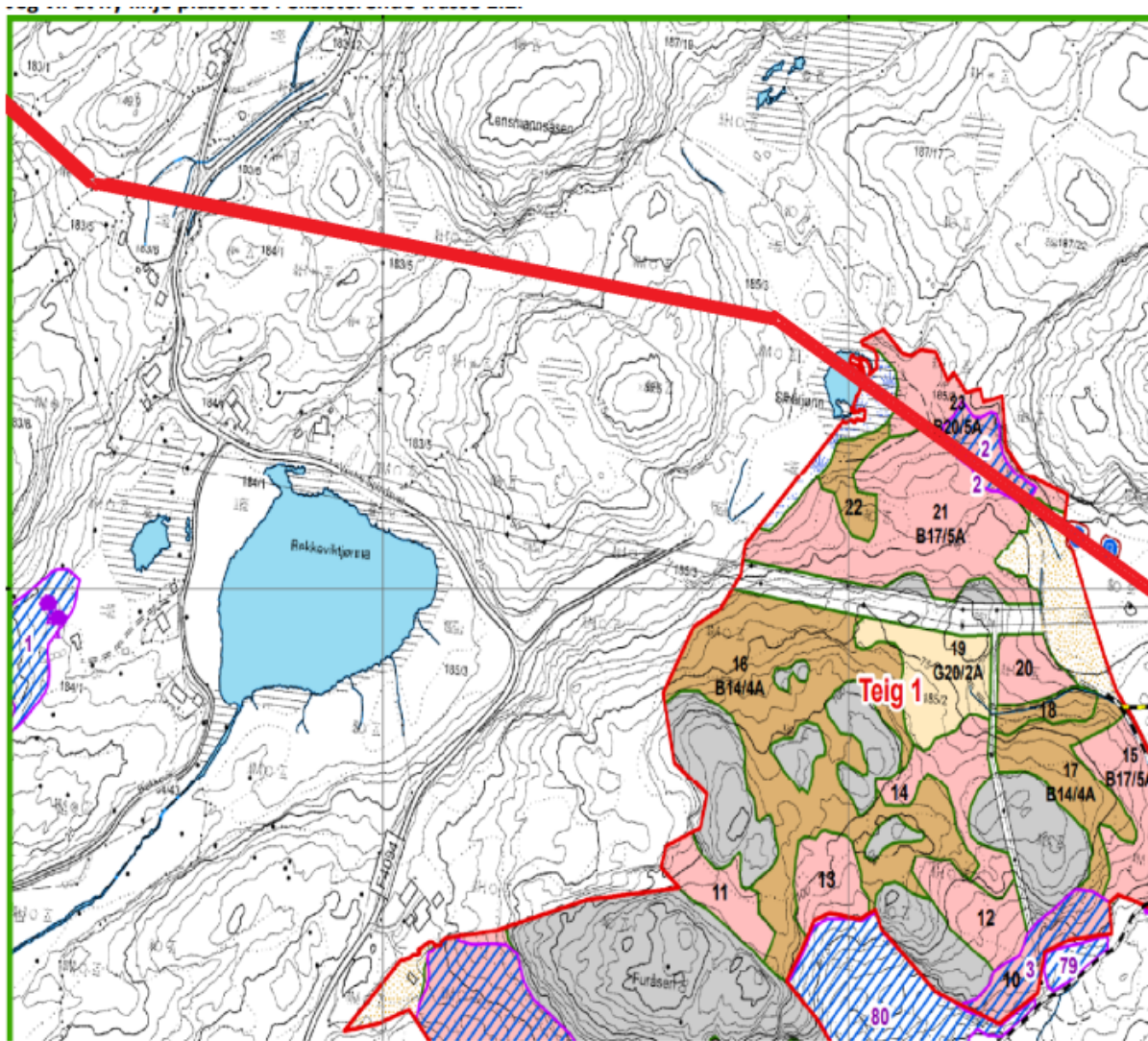
Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett vil påpeke at kabelanlegg, både på land og sjø også medfører inngrep og vil berøre natur- og samfunnsverdier.

Naturvernforbundet i Lyngdal (15. november 2023) ønsker at Glitre Nett utreder artsmangfoldet i områdene som berøres av traseene. De viser til kunnskap om sensitive arter i området, og en rekke rovfugler som daglig observeres langs kysten. Naturvernforbundet ber også om at Glitre Nett vurderer andre alternativer over Grønsfjorden. De skriver at det vil være synd dersom Epledalen, som er et flott friluftsområde, blir forringet med dominerende strømmaster og ledninger. Naturvernforbundet nevner også at Borvika har en særegen bøkeskog og er et kulturhistorisk sted. Naturvernforbundet mener derfor at Glitre Nett bør vurdere en annen trasé rundt Borvika.

Grunneiere/rettighetshavere

Atle Espeland (6. november 2023) skriver at meldt traséalternativ 1.0 går gjennom nøkkelbiotop i skogbruksplanen og en gammel kjerrevei som er et registrert fortidsminne. Espeland skriver at traseen går over bekker og tjønn, og at det vil være uheldig for artene å fjerne skog her. Espeland ønsker at ny ledning skal følge eksisterende trasé 1.2. Figur 15 viser traséalternativ 1.0 med rød strek.

Figur 15: Oversiktsbilde sendt inn av Atle Espeland

Espeland skriver at skogbruksleder bør kontaktes for avgrensning før skog hogges inntil eller i nøkkelbiotop.

Espeland viser til B20/5A, som er miljøregistrert i skogbruksplanen (lilla skravert område øverst til høyre i kartutsnittet over). I området er det store hasseltrær med kraftige stammer og hule osper. Inntil bergveggen er det et fuktig og bra miljø for mange arter og planter. I området har det også blitt registrert kristtorn i 1881 og en tørket gren av denne er på naturhistorisk museum. Ifølge Espeland er det mye kristtorn i dette området i dag. Han har også lagt ved bilde av Småttjønn for å vise at den har en god kantsone som gir skjul for beveren.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for nyttige opplysninger om nøkkelbiotoper og kulturminner i området. De ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.2.

Arnt Abrahamsen (14. november 2023) har tre eiendommer i Farsund kommune som berøres av ledningen. For gnr. 200, bnr. 1 vil inngrepet være av mindre art, og Abrahamsen har ingen merknader. For gnr. 203, bnr. 1 vil også inngrepet være av mindre art, men ny ledning vil bli lagt

like nordvest for bebyggelsen, noe han ikke ønsker. På gnr. 233, bnr. 10 skriver Abrahamsen at det ikke er noen bebyggelse, men både alternativ 1.0 og 1.1 vil båndlegge store deler av eiendommen og utelukke muligheter for grunneierne.

Abrahamsen ber derfor om dialog for at plasseringen av ledning og master kan ta hensyn til fremtidige muligheter for eiendommen.

Høringsinnspillet omhandler også generelle forhold knyttet til kommuneplan og områdeplaner for områdene F37-F40 i Farsund. Abrahamsen reagerer på at det åpnes for å dispensere fra kommuneplanen som blant annet skal ivareta grøntstrukturer og landskapsverdier.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett vil legge opp til dialog med berørte videre i planarbeidet.

Glitre Nett tolker høringsuttalelsen som at dette gjelder forholdet mellom grunneier og kommuneplanens arealdel med tilhørende bestemmelser i Farsund kommune.

Nettanlegg som krever anleggskonsesjon etter energiloven, er unntatt fra behandling etter plan- og bygningsloven. Kun bestemmelsene om konsekvensutredning i kap. 14 og om stedfestet informasjon i kap. 2 gjelder for slike anlegg. Glitre Nett vil på bakgrunn av utredningsprogrammet fra NVE utrede konsekvensene av tiltaket og eventuelt omsøke tiltaket. Et energianlegg kan bygges uavhengig av planstatus etter at konsesjonen er gitt fra NVE. Det skal heller ikke lages reguleringsplan, gis dispensasjon for slike anlegg eller vedtas planbestemmelser for dem.

Berit Litland, Styreleder for grendelaget Belland skolehus. (13 november 2023) Grendelaget har reagert på at det kun var grunneiere og rettighetshavere som var invitert til folkemøtet NVE avholdt i Lyngdal 24. oktober.

Litland skriver at de er klar over at det vil komme nye ledninger til industriområdet på Hausvik fra den nye transformatorstasjonen. Grendelaget har avholdt to egne møter med stort oppmøte noe som viser at forslaget til trasévalg engasjerer.

Grendelaget vil ikke gå konkret inn i berørte grunneieres situasjon, men vil komme med helt konkrete forslag som bør vurderes/utredes:

1. Mulighet for sjøkabel ved krysning av Grønsfjorden for at ikke Epledalen forringes av dominerende master.
- 2A. Dersom sjøkabel kan velges for Grønsfjorden, bør det utredes om den kan legges lenger sør.
- 2B. Vurdere om sjøkabel i Rosfjorden kan legges lenger sør og dermed få transformatorstasjonen ved Hausvik industriområde.
3. Med ledning direkte til Hausvik, kan kablen fra transformatorstasjon på Hausvik graves ned langs vei til Lundegård og krysse Grønsfjorden med sjøkabel. Alternativt kan kablen legges langs veien til foreslått transformatorstasjon på Høyland, og med luftspenn videre til Epledalen. Hvis det er tenkt at lavspentkabel skal gå fra transformatorstasjon på Varpebekken eller Høyland til Hausvik, må det graves grøft der uansett.

Dersom ingen av de tre foreslåtte løsningene blir vurdert, bør følgende utredes:

4. Alternativ trasé i Epledalen for å begrense visuelle virkninger. Selv om siste mast på stå på høyeste sted kan et trasévalg mot nordøst for foregående master begrense de totale visuelle virkninger fra friluftsområdet Epledalen.
5. Utrede alternativ trasé i Borvika der det er spesielt mange kulturminner og vernede bygninger og med Sørlandets eneste bøkeskog.
6. Ulemper knyttet til støy fra transformatorstasjon på Varpebekken for å ta hensyn til fastboende ca. 70 meter unna.

Grendelaget Belland skolehus ber NVE om å vektlegge vurdere ikke-prissatte virkninger, som inkluderer menneskene som bor i området, unikt naturlandskap, friluftsliv og turisme. Figur 16 viser forslag til alternativ trasé med grønne streker.

Figur 16: Forslag til traséjustering av Berit Litland

Glitre Nett sine kommentarer:

1. Når det gjelder kabling forholder Glitre Nett seg til gjeldende forvaltningsstrategi som er fastlagt i Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) og videreført i Meld. St. 14 (2011-2012) (Nettmeldingen), hvor det står at kraftledninger i regional- og transmisjonsnettet som hovedregel skal bygges som luftledning. Glitre Nett har valgt å melde sjøkabel over Rosfjorden, fordi det vurderes å ha store samfunnsmessige konsekvenser å bygge en luftledning over fjorden. Et luftspenn vil begrense skipstrafikken inn fjorden. Luftspenn over Grønsfjorden vurderes så langt å ikke få like store konsekvenser.

2A og 2B: Kabelanlegg på dette spenningsnivået er kostbart. Økte kabellengder gir dertil økte kostnader.

3. *Det er foreløpig ikke gjort en konkret vurdering av om 22 kV-forbindelsen fra Varpe/Høyland skal gå som luftledning eller kabel. 22 kV-nettet bygges i medhold av Glitre Netts områdekonsesjon, og vurderes ikke av NVE. Glitre Nett vil vurdere tiltakene i sammenheng. En konsesjonssøknad for 110(132) kV-forbindelsen Ramslandsvågen–Havik vil derfor inneholde beskrivelser og vurderinger av tiltak i det lokale 22 kV-nettet.*
4. *Glitre Nett setter pris på konkrete forslag til traséjusteringer og vil se nærmere på en løsning som skissert.*
5. *Glitre Nett vil se nærmere på alternative løsninger med ilandføring i/nær Borvikbukta.*
6. *Støy fra transformatorstasjon i driftsfasen vil bli vurdert i konsekvensutredningen for støy. Det utarbeides visualiseringer i forbindelse med konsekvensutredning for landskap.*

Renè Kische (13. november 2023) skriver at Epledalen er et fantastisk område som mange i Lyngdal bruker og som er en turistdestinasjon. Kische skriver at området har fine omgivelser og brudepar bruker stedet til sine brudebilder. Kische stiller seg bak uttalelser innsendt av grendelaget Bjelland skolehus.

Dag Ronny Bordvik (21. oktober 2023) ønsker at alternativ 1.0 legges bort, og at alternativ 1.1 legges til grunn i den videre planleggingen. Indre Borvika gård er i naturbasen registrert med kulturminneverdi «Svært verdifullt». Dette er et særegent landskap med veier, steinmurer, terrasser og steinsatte diker (Holdiker). Bordvik skriver at alternativ 1.0 ikke er forenlig med å ivareta kulturminneverdiene.

Figur 17 illustrerer hvordan meldt trasé vil berøre ulike verdier på tomten til Bordvik.

Figur 17: Oversiktsbilde over eiendommer mm. i Borvika, Dag Ronny Bordvik

I den meldte løsningen, vil kabelen legges mellom Bordviks og hans brors fritidsbolig for å deretter gå i luftlinje fra midten av Litlemyra. Kabelens trasé er vist med rød stiplest strek. Bordviks eiendom er markert med rød sirkel. Sjøkabelen vil bli ilandført der det ligger en båt markert med blå sirkel. Bordvik skriver at denne bukta er mye brukt til bading for både barn og voksne. Grønn sirkel markerer en gammel dyrevannplass og vann som renner ut i denne, er fra gamle steindiker som ligger i dalen over. Den rosa sirkelen markerer drikkebrønn til fritidsbolig gnr. 53, bnr. 3.

Fritidsboligen til Bordvik har felles septikanlegg med spredegrøfter og felles borehull med hans bror på gnr. 53, bnr. 7. Septikanlegget er markert med lilla sirkel. Bordvik skriver at anleggsarbeid her vil være uheldig for brønnen og dyrevannsplassen.

Videre skriver Bordvik at det kun er 23 meters avstand mellom fritidsboligene til Bordvik og hans bror. En nedgravd kabel mellom eiendommen vil medføre byggeforbud for fremtidige tiltak. I tillegg vil fritidsboligene få en mast (blå sirkel i figur 17) som vil forringe utsikten på tomten og gi elektromagnetisk stråling. Han skriver at dette er forhold som vil ha negativ innvirkning på verdien av fritidsboligen.

Bordvik skriver at sjøkabelen vil krysse et område som benyttes mye til fiskeaktiviteter og det vil være risiko for at fiskeutstyr setter seg fast i sjøkabelen.

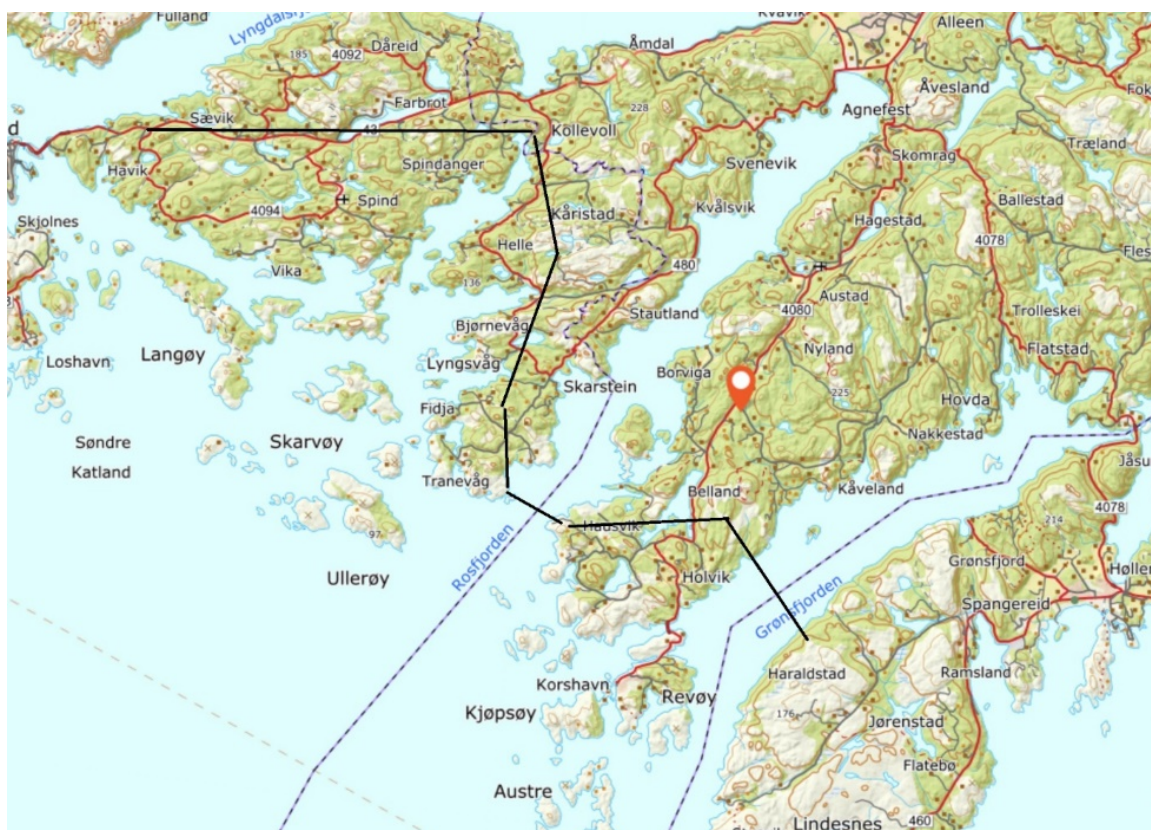
Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for nyttige opplysninger knyttet til verdier og ulike interesser i Borvika. De ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.1 videre, og vil samtidig se nærmere på alternative løsninger med ilandføring i/nær Borvikbukta.

Daniel Færøykavlen (13. november) skriver at det ble igangsatt en reguleringsplan på gnr. 52, bnr. 9 i Lyngdal kommune for en stund tilbake. Tomten er tinglyst på hans mor, Beate Birkeland. Planen for tomten er industri, båttopplag, bensinstasjon, butikk og varehandel. Ifølge Færøykavlen er eiendommens plassering unik, fordi den ligger i midten av de største hyttefeltene i Lyngdal. Færøykavlen skriver at foreslått plassering av transformatorstasjon er i konflikt med hans planer.

Videre er Færøykavlen opptatt av stråling, og opplever å bli møtt med taushet i kontakt med myndighetene.

Færøykavlen foreslår at det legges en sjøkabel direkte til Hausvik, se sort strek i figur 18:

Figur 18: Forslag til traséjustering, Daniel Færøykavlen

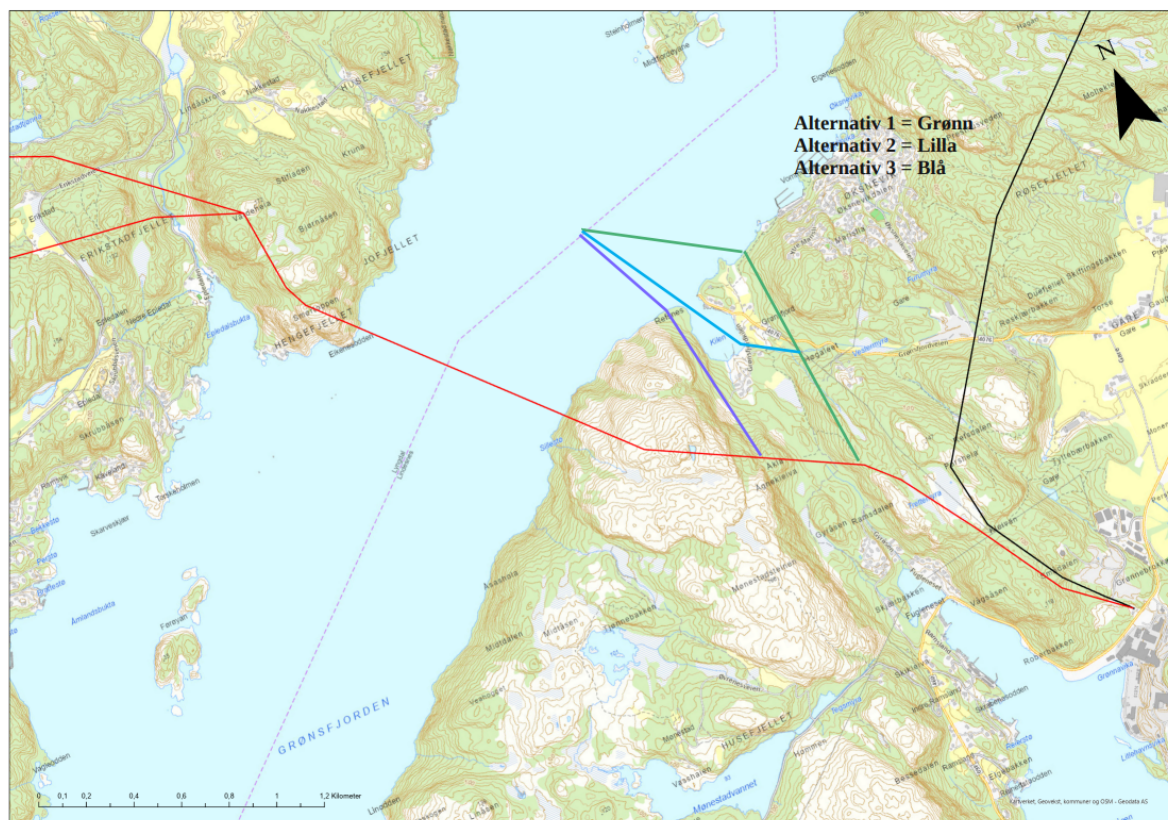
Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett er kjent med foreliggende reguleringsplan. Området som er skissert for en transformatorstasjon ligger også på nordøstsiden av Erikstadveien.

Forholdet til eventuelle helseeffekter av elektromagnetisk felt vil bli omtalt i konsekvensutredningen.

Eirik Ramsland (7. desember 2023) på vegne av sameiet på gnr. 474, bnr. 1 i Lindesnes kommune har flere merknader til tiltaket. Gnr. 474, 457 og 475 har alle rettigheter på Hesteheia, der ny ledning er meldt.

Sameiet er innforstått med behovet for ledningen, men opplever at foreslått trasé har så store negative konsekvenser for landskapet at de kommer med tre alternative traséforslag. Alle forslagene innebærer sjøkabel over Grønsfjorden. Sameiet undres over hvorfor det ikke er meldt et alternativ med sjøkabel over Grønsfjorden, når Rosfjorden skal krysses med sjøkabel. Forslagene fra sameiet er skissert i figur 19.

Figur 19: Forslag til trasé over Grønsfjorden, Eirik Ramsland mfl.

Ramsland begrunner traséforslaget med følgende argumenter:

- Alternativ 1.0 vil være svært synlig over Grønsfjorden, som i dag er lite berørt av inngrep.
- Området i dag er under sterkt press gjennom tilstedeværelse av vindmøller og master. Å legge en ledning på et av de høyeste punktene på halvøya vil ytterligere forringe kvaliteten på landskapet.
- Hestheia er ett av de siste uberørte områdene på Lindesneshalvøya.
- Tiden taler for at landskapsvern bør gis en større betydning og argument for å bruke ekstra midler på sjøkabel.

Allmenheten og friluft:

- Det er tilrettelagt for tur og naturopplevelse, og det går en merket tursti til Mønstadsteinen. Meldt trasé vil forringe kvaliteten på landskapet og turområdet.

Høringsinnspillet er også sendt inn av Svein Høyland.

Glitre Nett sine kommentarer:

Når det gjelder kabling forholder Glitre Nett seg til gjeldende forvaltningsstrategi som er fastlagt i Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) og videreført i Meld. St. 14 (2011-2012) (Nettmeldingen), hvor det står at kraftledninger i regional- og transmisjonsnettet som hovedregel skal bygges som luftledning.

Glitre Nett har valgt å melde sjøkabel over Rosfjorden fordi det vurderes å ha store samfunnsmessige konsekvenser å bygge en luftledning over fjorden. Et luftspenn vil begrense skipstrafikken inn fjorden.

Luftspenn over Grønsfjorden vurderes så langt å ikke få like store konsekvenser.

Terje Rom og Torfinn Hansen (15. november 2023) ønsker ikke alternativ 1.0 gjennom Borvika. De peker blant annet på et rikt fugleliv og kulturminner. Videre skriver de at kabelen vil ilandføres på en badeplass som brukes hele sesongen av fastboende og hyttefolk. Kabelen vil også krysse en bål plass som brukes til sankthansfeiringer. Høringspartene skriver at det er rikelig med ulike tresorter som er plantet opp igjennom tidene, og som har kommet til området med båter som har hatt tilhørighet her. De er også opptatt for stråling.

Rom og Hansen foreslår følgende alternativer i prioritert rekkefølge:

1. Sjøkabel fra Havik til Ramslandsvågen med avstikker til Hausvik. Transformatorstasjonen kan også legges i Hausvik.
2. Sjøkabel over Rosfjorden til Hausvik.
3. Alternativ 1.1 med transformatorstasjon på Varpebekken. Her er det lite konflikt med hytter og fastboende, og det vil være både billigere og bedre enn det de fremmer som 4. prioritet.
4. Alternativ 1.0 som vil være et dyrere alternativ, og legges tett opp til hytter og fredede hus i Borvika. Denne bukta er blant de beste fiskeplassene, og det tråles reker der flere ganger i uka. Dersom alternativ 1.0 velges, noe de fraråder på det sterkeste, må kabelen graves helt opp til første mast på østsiden av veien til Borvika.

Rom og Hansen viser til innspill sendt inn av Frank Bordvik, Ronny Bordvik, Knut Bordvik, Bjørn Utheim som også tar til orde for sjøkabel til Hausvik eller alternativ 1.1. Se kartutsnittet under for Rom og Hansens foreslåtte traséalternativer.

Figur 20: Traséforslag, Rom og Hansen

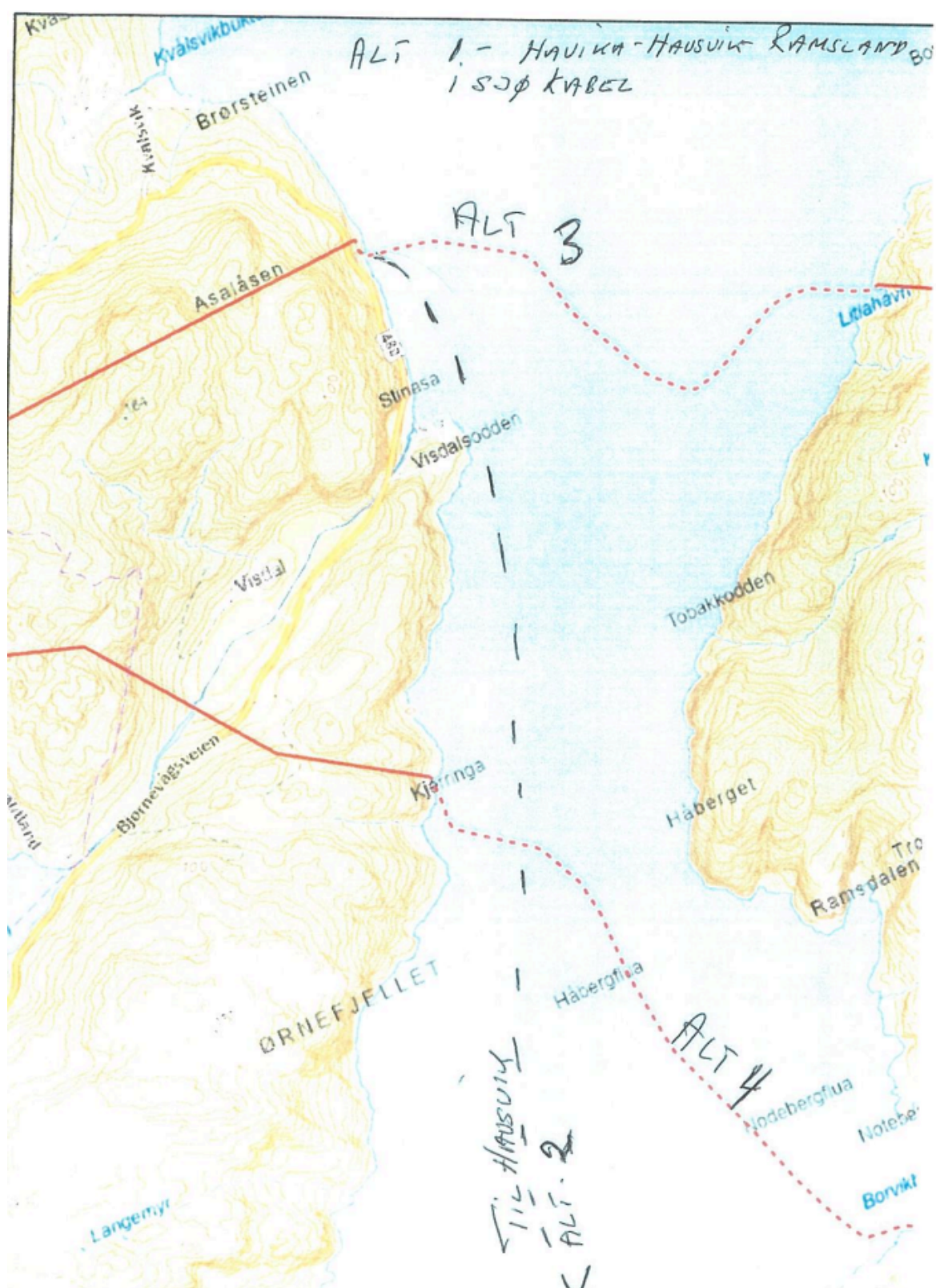
Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for nyttige opplysninger knyttet til verdier og ulike interesser i Borvika. De ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.1 videre, og vil samtidig se nærmere på alternative løsninger med ilandføring i/nær Borvikbukta.

Frank Bordvik (15. november 2023 og 23. oktober 2023) er grunneier i Borvika og har sendt inn to høringsuttalelser. Den ene uttalelsen har lik ordlyd som uttalelsen til Terje Rom og Torfinn Hansen.

Bordvik presiserer at alternativ 1.0 vil være svært uheldig for hans del og at sjøkabelen for dette alternativet er lengre, noe som medfører øke kostnader. Han skriver også at kabelen er foreslått nedgravd rett ved vannforsyningen til Ove Nygaard sin hytte.

Bordvik har lagt ved kart som viser hans forslag til endringer av de meldte planene, se figur 21.

Figur 21: Traséforslag, Frank Bordvik

I tillegg foreslår Bordvik å endre plassering av foreslått transformatorstasjon på Varpebekken på grunn av nærliggende bolighus, se figur 22.

Figur 22: Forslag til plassering av Varpebekken transformatorstasjon, Frank Bordvik

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett viser til sine kommentarer til Terje Rom og Torfinn Hansen som kan leses lenger opp i dokumentet.

Irene Willett, Martin Willett, Natalia Willett og Inge Willett Fast (13. november 2023) skriver at konsekvensene ikke er godt nok utredet. Det er betydelige virkninger på deres gårdsbruk og natur og alternativ 1.0 passerer midt gjennom eiendommen. Alternativ 1.1 er plassert i nordenden av eiendommen og gir minimal påvirkning.

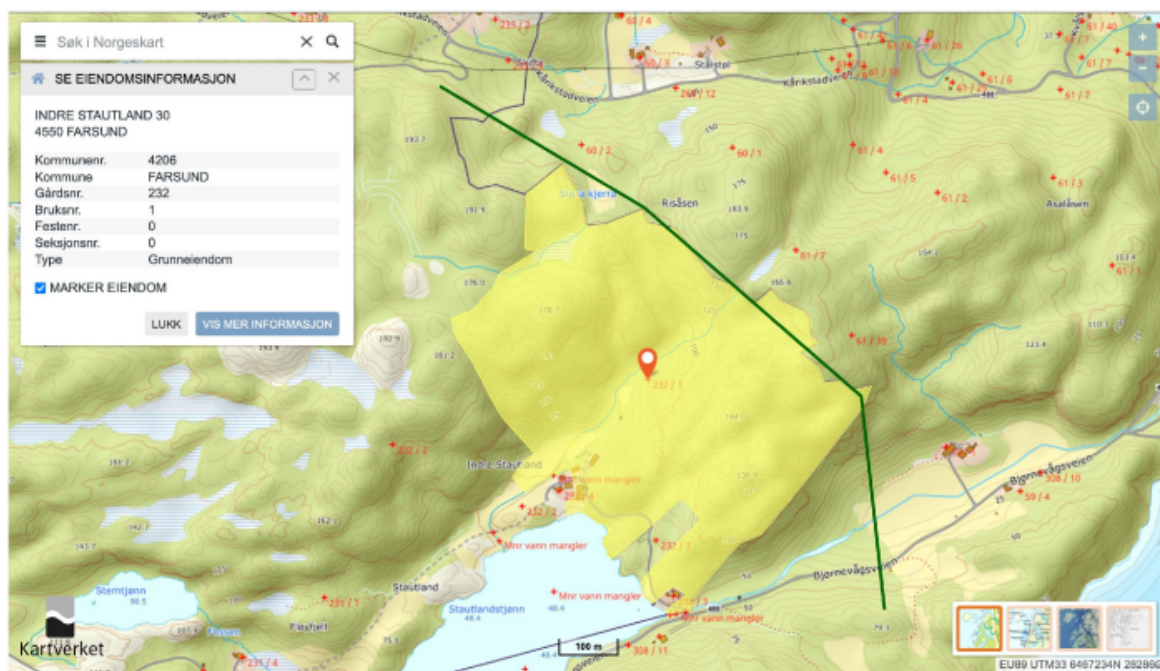
De ønsker på det sterkeste at alternativ 1.1 eller 1.2 blir valgt. Høringspartene mener 1.1 og 1.2 vil gi enklere tilgang til vei enn 1.0 og er enklere å bygge. De antar også at dette er et billigere alternativ med tanke på sjøkabellengde og færre konflikter med berørte parter. De skriver at det vil være synd å beslaglegge enda mer natur når det finnes en mulighet til å bruke eksisterende trasé.

Høringspartene opplyser at eiendommen med gnr. 232, bnr. 1 er en liten gård som står i et generasjonsskifte. Trasealternativ 1.0 vil splitte eiendommen på midten. De opplyser at foreslått trasé medfører at de vil miste 9–10 % av produktivt areal. Det er også eikeskog på eiendommen langs traseen, et rikt fugleliv av rovfugl og ugler og salamandere i myrene. Hester går på beite i skogen. Eiendommen blir benyttet i forbindelse med luftfartsaktiviteter som paraglider og paramotor. Høringspartene skriver at alternativ 1.0 går på tvers av innflygning til jordet og landingsplassen og at luftspennet vil blokkere startplassen på fjellet. De skriver at verdien på gården vil synke betraktelig med alternativ 1.0, ettersom de mest brukbare og produktive arealene

bli utilgjengelig og sperret for senere utvikling og naturlig drift. Ledningen vil også være visuelt sjenereende.

På eiendommen utøves det jakt, og den er en naturlig trekkroute for hjortevilt. Høringspartene skriver at ryddebeltet vil fjerne det naturlige skjulet skogen gir, og ha negativ påvirkning på jaktmulighetene.

Høringsinnspillet inneholder et forslag til traséjustering av alternativ 1.0, se grønn strek i figur 23.

Figur 23: Forslag til traséjustering for tomt gnr. 323, bnr. 1. Irene Willett, Martin Willett, Natalia Willett og Inge Willett Fast

Glitre Nett sine kommentarer:

Meldte traseer er ikke konsekvensutredet ennå. Med konsesjonssøknaden vil det følge konsekvensutredninger av aktuelle traseer. Glitre Nett ønsker å utrede både alternativ 1.0, 1.1 og 1.2. De takker for opplysninger knyttet til ulike brukerinteresser og tar dette med seg videre i trasé- og konsekvensutredningene.

Jan Broder Dahl (27. oktober 2023) anbefaler at ny ledning følger eksisterende trasé fra Skargrotheia til Havik, med unntak av siste strekket fra Tolåsen til Havik transformator. Dahl viser til tre grunner for dette:

- 1) Det hekker havørn i området ved Nenningsåsen.
- 2) I nordenden av Bjåvatnet krysser ledningen et eldre og åpent kulturbeite. Her blir ledningen godt synlig. I tillegg er det fare for kollisjon med fugl der den er lagt mellom to fjell. Her er det observert havørn, musvåk, spurvehauk, hønsehauk og jordugle.
- 3) Å følge eksisterende trasé sparer natur i Spind, og der er man er vant til å se dagens ledning. Den nye traseen virker dessuten lengre.

Dahl skriver at på det siste strekket fra Tolåsen til Havik transformatorstasjon vil den nye trassen over Småtjønn være bedre for dagens bebyggelse enn den gamle, og det blir en forbedring dersom

den gamle blir fjernet. Foreslått trasé vil gå mer skjermet i terrenget og krysse et etablert steinbrudd av mindre verdi for natur og bosetting enn der ledningen går i dag over Bekkeviktjønna. I figur 24 har Dahl tegnet traseen han ønsker at Glitre Nett utreder.

Figur 24: Traséforslag, Jan Broder Dahl

Dahl skriver at alternativ 1.0 vil være svært uheldig for friluftslivet i Eplekvaldalen. Han peker på at området er svært godt tilrettelagt for både funksjonshemmede og barn og unge. Han peker blant annet på en badestrand med gode fasiliteter. Ledningen vil, ifølge Dahl, forringe opplevelsen for folk som har behov for å søke ro og rekreasjon. Dahl skriver også at det finnes Vandrefalk ved Vardeheia, og folk som ferdes her kan få oppleve denne fuglen i sitt naturlige habitat, noe som er verdt å ivareta. Dahl har ikke forslag til alternative traseer, men understreker at et luftspenn over Eplekvaldalen vil være svært negativt både for allmennheten og dyrelivet.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for nyttige opplysninger knyttet til naturverdier i området. De ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.2 og vil se på muligheten for å kombinere de to alternativene.

Joakim Birkeland (8. november 2023) bor på toppen av Varpebakken der ny transformatorstasjon er foreslått mindre enn 40 meter unna. Birkeland ønsker informasjon om støynivå og stråling fra ny transformatorstasjon og ledninger. Han ønsker at dette tas alvorlig og at ny transformatorstasjon ikke plasseres utenfor huset kun fordi det passer best.

Videre ønsker Birkeland sjøkabel fra Hausvik til Lindesnes med transformatorstasjon på Hausvik. Han mener det er et bedre alternativ med transformator på Hausvik der det er et industriområde, framfor der folk bor.

Glitre Nett sine kommentarer:

Støyberegninger fra transformatorstasjoner og redegjørelse for elektromagnetisk felt fra ledninger og kabler vil bli håndtert i konsekvensutredningene som vil bli beskrevet i konsesjonssøknaden.

Jon Øyvind Haraldson, Gerd Haraldson og Andreas Lervik (8. november 2023) skriver at de erkjenner behovet for mer og sikker strømtilførsel, og at de har felles interesse av å gjøre det så skånsomt og effektivt som mulig.

Traséalternativ 1.1 ved Littlehavn vil krysse eiendommene deres. De skriver at det er vanskelig å få et klart bilde av naturinngrep ut ifra meldingen, og forventer bedre kartgrunnlag dersom denne traseen blir konsekvensutredet.

Høringspartene ønsker at ledningen krysser lenger ut mot Hausvik, og skriver at transformatorstasjon muligens også kan plasseres i samme område. De oppfatter det som at næringsaktørene i Hausvik er forberedt på å bruke millioner for å oppnå nødvendig infrastruktur. De anbefaler derfor tett kontakt mellom Glitre Nett og utbyggere for å avklare dette. De skriver at det virker kortere å legge ledningen med sjøkabel eller luftspenn mellom Havik og Trånevåg, videre via Hausvik og med sjøkabel over Rosfjorden, enn fra Havik–Littlehavn–Varpet–Hausvik.

Dersom traseen Littlehavn til Varpet skulle bli valgt, ønsker de at området Knartjødna og Fagervollen blir skånet.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.2. I konsesjonssøknaden vil det være bedre kart og informasjon om konsekvensene for de ulike alternativene.

Kristian Alexander Jahr (9. november 2023) skriver at plassering av ledningen vil ha stor betydning for fastboende og hytteeiere i Grønsfjord. Området er også et populært turområde. Uttalelsen gjelder strekningen som er planlagt over Hesteheia.

Jahr skriver at ledningen, slik den er tegnet inn på kartet, er plassert på en svært sjenerende måte. Mye av strekket fra Åkla til Grønsfjord vil bryte eksisterende «skyline» sett fra bebyggelsen i Grønsfjord. Jahr skriver at ulempen kan unngås ved å flytte ledningen noen meter lenger sørvest, slik at ledningen legges sørvest for toppen av Hesteheia. Dette området er lite brukt som turterreng, og ulempen for omgivelsene og allmenheten blir mindre.

Glitre Nett sine kommentarer:

Spennet over Grønsfjorden er langt og man er avhengig av å bruke terrenget på begge sider av fjorden for å komme over.

Knut Olav Bordvik (18 oktober 2023) eier en fritidsbolig i Borvika. Han ber om at alternativ 1.0 blir skrinlagt, og at alternativ 1.1 velges, eventuelt at trasé 1.0 flyttes betydelig vestover slik at den ikke berører Borvika gård.

Bordvik skriver at Borvika gård er et svært godt bevart kystgårdsbruk fra begynnelsen av 1800-tallet med velholdte bygninger og karakteristiske steinarbeider i form av veier, murer, trapper og terrasserings. I en kartlegging av verdifulle kulturlandskap fra 1990-tallet ble Indre Borvik

kategorisert som «svært verdifullt». Kabeltraseen er planlagt mellom to fritidsboliger som tilhører Bordvik og hans bror. Han skriver at det er trangt mellom hyttene og mye infrastruktur i bakken. En kabel mellom fritidsboligene vil medføre byggeforbud på store deler av tomtene noe som vil redusere verdien betraktelig.

Videre skriver Bordvik at bukten hvor kabelen er foreslått ilandført er en badeplass. Her er det sandbunn og området er derfor populært for barn og unge til ulike aktiviteter.

Bordvik skriver også at det vil være vanskelig å legge kabelen i bakken da det er flere steder som har lite overdekning av jord. Det er også en større steinborg som er en del av det eldre kulturlandskapet i Borvika.

Glitre Nett sine kommentarer:

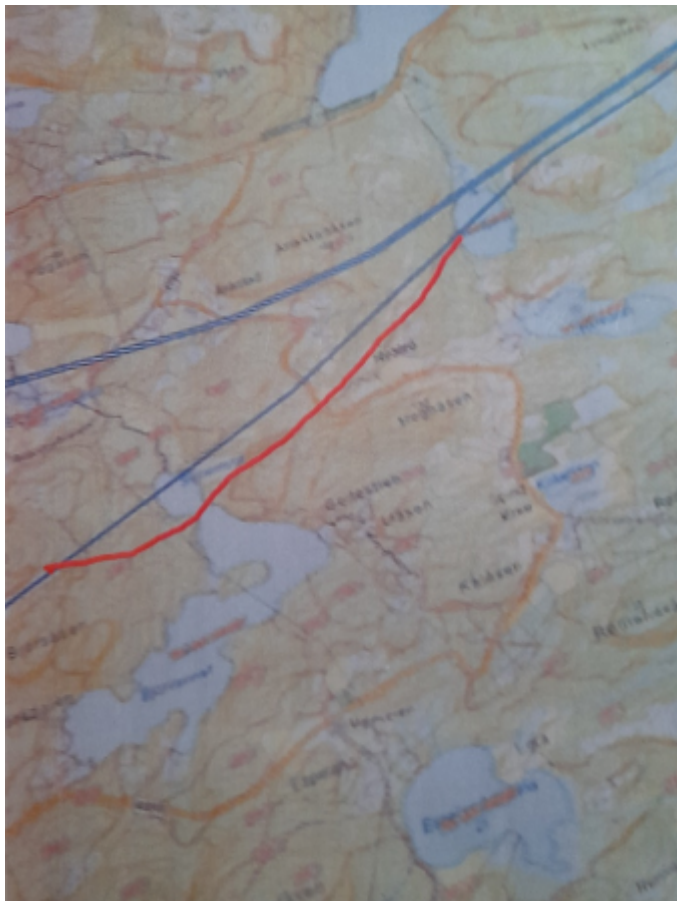
Glitre Nett takker for nyttige opplysninger knyttet til verdier og ulike interesser i Borvika. De ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.1 videre og vil samtidig se nærmere på alternative løsninger med ilandføring i/nær Borvikbukta.

Lars Berg-Larsen (15. november 2023) viser til offentlig møte i Lyngdal og samtale etterpå i forbindelse med planlagt kraftledning. Berg-Larsen har ni hyttetomter som er ferdig regulert til utvikling. Slik ny ledning er tegnet inn på kartet, vil ikke ledningen berøre hyttetomtene. Berg-Larsen vil imidlertid holdes orientert om det blir noen endring i planene.

Figur 25: Kartutsnitt som viser avstand mellom ledning og reguleringsplan for hyttefelt, Lars Berg-Larsen

Niels Ingemann Årikstad Nielsen (13. november 2023) har sendt inn høringsuttalelse på vegne av seg selv og 15 andre grunneiere og beboere som bor i nærheten av meldt traséalternativ 1.2 i Farsund kommune. I uttalelsen skriver han at de støtter å legge 132 kV ledningen i ny trasé slik det er foreslått i meldingen og at dagens 110 kV ledning flyttes (alternativ 1.0b). Han skriver at det er en fordel å få kraftledningen bort fra bebyggelsen på Årikstad og Egeland med tanke på elektromagnetiske felt og visuelle virkninger. Nielsen gjør også oppmerksom på en badeplass i nordenden av Bjorvann og foreslår at ny ledning flyttes noe mot sør, se kartutsnittet under.

Figur 26: Forslag til traséjustering, Niels Ingemann Årikstad Nielsen mfl.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for innspill til traséjustering ved Bjorvann.

Nils Edvin Numme, Osmund Viken, Atle Christian Espeland, Nina Grønnestad Heldrup, Bjørn Øslebø og Siv og Thomas Jåtog Hansen (15. november 2023) er grunneiere og brukere av utmark i området Eikeland–Bjorvannet/Bjåvatnet–Moldingstjønn–Nenningsvatnet. Området blir berørt av traséalternativ 1.0. Grunneierne ønsker at ny ledning følger dagens trasé (alternativ 1.2), som allerede er opparbeidet.

Høringspartene skriver at Eikeland-Bjorvann-Moldingstjønn-Nenningsvatnet er et sammenhengende område med tilnærmet uberørt natur som inneholder mange kvaliteter. Ifølge høringspartene vil en kraftledning redusere verdien av eiendommer og natur.

De viser også til Farsund kommunes høringsuttalelse som blant annet beskriver områdets skogsverdier.

Videre skriver de at enkelte av gårdene i området har vært i drift siden folkevandringstiden, og det er registrert flere gravrøyser og hustufter i området, og sannsynlighet for uregistrerte kulturminner. De skriver at veiene er verdifulle kulturminner i seg selv, og anleggsmaskiner vil kunne ødelegge gamle ferdaveier. Området er også vanskelig tilgjengelig og vil forstyrre dyrelivet som finnes her.

Videre opplyser de at området langs trasé 1.0 har rike biotoper og en rekke rødlistede arter som følge av at området over tid har vært uberørt. De opplyser at det finnes et hekkeområde for havørn og det er gjort observasjoner av hubro. Området har også flere hule eiker som er automatisk fredet.

Den samme høringsuttalelsen er også sendt inn separat av Nina Grønnestad Heldrup, Siv Irene Jåtog Hansen og Thomas Jåtog Hansen.

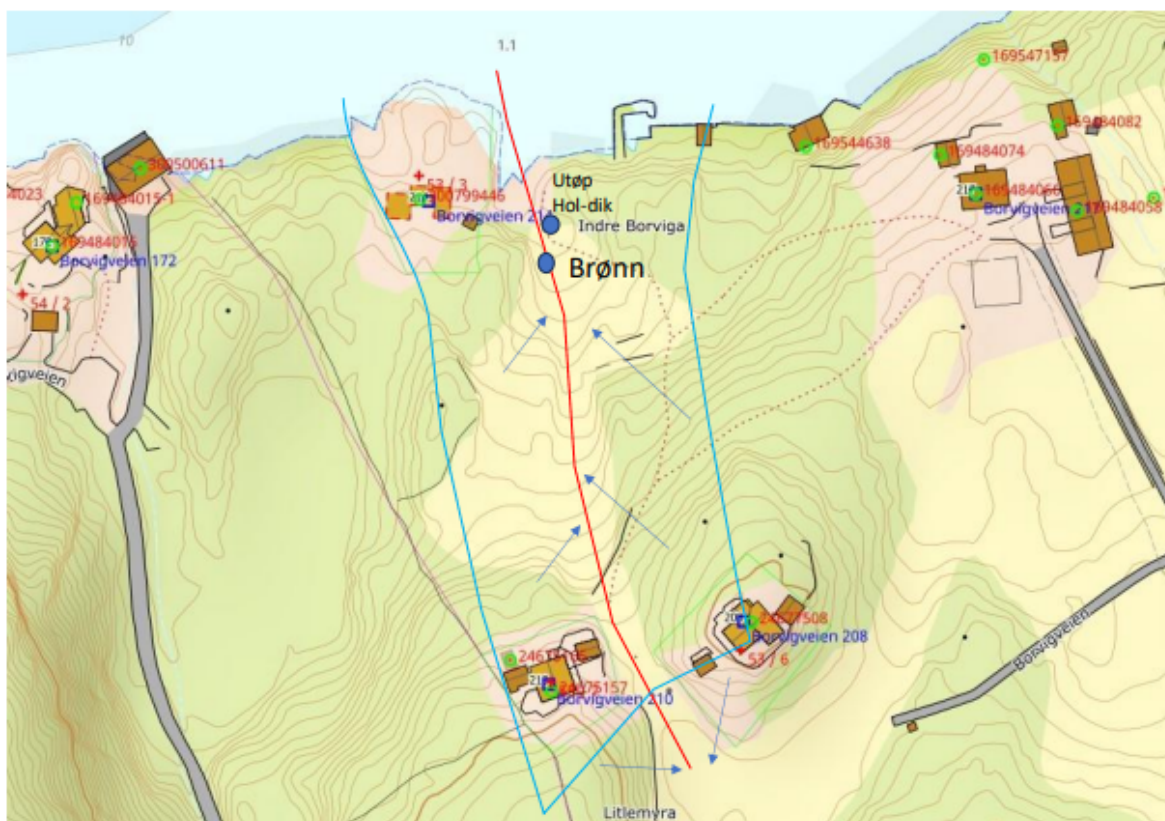
Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for nyttige opplysninger natur- og kulturverdier i området og sier de ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.2.

Ove Nygaard (21. oktober 2023) er kritisk til alternativ 1.0 med ilandføring av sjøkabel i Borvika der han er grunneier. Dersom alternativet allikevel utredes videre, vil Nygaard be om at følgende temaer utredes:

1. Trasé 1.0 kan gi negative virkninger for hubro som finnes i influensområdet. Hubro er oppført som sterkt truet i Norsk rødliste for arter 2021. Ledningen kan være i strid med handlingsplan for hubro 2022-2026 som er utarbeidet av Miljødirektoratet.
2. Trasé 1.0 vil berøre vannåren i dalen. I ledningstraseen finnes gamle holdiker av stein fra 1800-tallet. Disse er beskrevet i Lyngdals kulturminneplan. Vannet fra Holdikene renner ut i en gammel dyrevannsplass ved bukta i Borvika. Her ligger også en brønn som forsyner fritidsboligen til Nygaard. Brønnen er tinglyst. I forbindelse med oppgradering av fritidsboligen i 2022-2023 ble det lagt beskyttelsesmatter over dette området for å beskytte jorden, fortidsminner og brønnvann. Dette må graves opp dersom alternativ 1.0 velges. I forbindelse med oppføring av hytter i området har det vært vektlagt å føre spillvann vekk fra denne dalen, og plassere septiktank utenfor dreneringsområdet.

Dersom alternativ 1.0 velges, vil det være behov for nytt, rent drikkevann til Nygaards fritidsbolig. Han krever kommunalt vann eller tilsvarende, da ny erstatningsbrønn er å anse som uoppnåelig. Se figur 27 for plassering av dyrevannsplass og brønn i Borvika.

Figur 27: Kart over Borvika. Rød strek viser meldt sjøkabeltrasé. Blå streker viser tilførselsområde for drikkevann og blå piler viser avrenningsretningen. Ove Nygaard.

3. Nygaard vil kreve kompensasjon for redusert tilgjengelighet i anleggsperioden. Det er tinglyst stirettighet over eiendommen. Han vil kreve kompensasjon for verdiforringelse av eiendommen på grunn av ilandføring av sjøkabel så tett til eiendommen og de permanente restriksjonene dette vil medføre.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for nyttige opplysninger knyttet til verdier og ulike interesser i Borvika. De opplyser at de ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.1 videre, og vil samtidig se nærmere på alternative løsninger med ilandføring i/nær Borvikbukta.

Osmund Viken (7. november 2023) ønsker at ledningen legges der det allerede finnes en ledningstrasé, med ny 132-kV ledning på dobbeltkursmast (alternativ 1.2). Eiendommen hans er allerede berørt av flere kraftledninger, og han ønsker ikke flere. Viken opplyser at traséalternativ 1.0 er i konflikt med nøkkelbiotop på gnr. 182, bnr. 2.

Dersom trasé 1.0 velges, må den etableres slik at den ikke er til hinder for planlagt ny skogsbilvei og eksisterende lagringsplass for ved og tømmer. Både ammekyr med kalv og sauer går ute hele året og må tas hensyn til under bygging så ikke dyrene kommer ut fra beite. Viken skriver at det er viktig at gjerdene settes i stand etter endt anleggsperiode.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for informasjon og vil ta kontakt for å få informasjon om planer for ny skogsbilvei. Forhold knyttet til bygging av ledningen vil bli håndtert i detaljplanen som utarbeides i etterkant av et eventuelt konsesjonsvedtak.

Alf Raymond Bordvik og Rune Hauan (15. november 2023) skriver at de planlegger å bygge hytte i Borvika i 2024. Den aktuelle tomten ligger midt i trasé 1.0, og dersom det kommer en kraftledning her, vil det være til hinder for utbyggingsplanene. De skriver at området og tomten har stor personlig verdi og markedsverdi som nå kan gå tapt.

De viser til innspill sendt inn av søsknene Frank, Dag Ronny og Knut Olav Bordvik som beskriver tomtene godt. Bordvik og Hauan viser til at området og gården har kulturminneverdi. Det er også en tradisjon at det lokale grendelaget arrangerer sankthansfeiring med bål her. Bålplassen ligger like ved der sjøkabelen er foreslått ilandført.

Bordvik og Hauan ønsker at alternativ 1.0 legges bort. De foreslår å legge en lengre sjøkabel og transformatorstasjon ved Hausvik og i en annen trasé videre, eventuelt at alternativ 1.1 mot Varpebekken blir bygget.

De viser også til Statens stråleverns rapport «Bebyggelse nært høyspentanlegg» hvor det fremgår at «eksponering av mennesker for ikke-ioniserende stråling skal holdes så lav som god praksis tilsier».

Bordvik og Hauan har lagt ved et kartutsnitt som viser plassering av hyttetomten i Borvika.

Figur 28: Kartutsnitt som viser tomten til Bordvik og Hauan i Borvika.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for nyttige opplysninger knyttet til verdier og ulike interesser i Borvika. De ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.1 videre, og vil samtidig se nærmere på alternative løsninger med ilandføring i/nær Borvikbukta.

Reidun og Terje Torgersen (14. november 2023) er grunneiere av gnr. 52, bnr. 5 som blir berørt av tiltaket. Eiendommen er i drift med landbruk, skogbruk og småbåthavn. De opplyser at det er sendt inn reguleringsplan for den største teigen på eiendommen, som blir berørt av trasé 1.0 fra Borvika til Høyland.

De skriver at eiendommen er sterkt belastet med offentlig infrastruktur (fylkesvei 552, vannledning Lyngdal–Korshavn, tre høyspentlinjer (Korshavn, Bordvik, Høyland hyttefelt), lavspenledning sørover og nordover og telefiberledning. Dette er begrensende for drifta i dag og Torgersen skriver at gården ikke tåler flere luftledninger.

Høringspartene skriver at strømforsyning til Hausvik må komme direkte via sjøkabel. De foreslår at ledningen legges lenger sør på Spindhalvøya øst for Sandvik over Rosfjorden til Hausvik. Videre kan det legges jordkabel til Hundinglandsbukta eller Lundegaard, og som sjøkabel over Grønsfjorden. Dersom Grønsfjorden må krysses som meldt, kan jordkabel graves fra Hausvik transformatorstasjon til transformatorstasjon ved Erikstadveien og videre mot Ramslandsvågen som foreslått.

Alternativ 1.1 er ikke i direkte konflikt med gården, men to lavspenledninger fra ny transformator til Hausvik vil berøre eiendommen. De skriver at det ikke er plass til to nye ledninger på tomten, men de kan eventuelt graves ned. Alternativ 1.0 vil dele eiendommen på midten og berøre skog som snart er hogstmodent vest for fylkesveien og et område som er registrert som miljøregistreringer i skog. Torgersen skriver at trasé 1.0 vil kunne være ødeleggende for resterende skog, fordi de frykter mer vindfall. De har observert ørn og andre rovfugler på eiendommen.

Høringspartene skriver at det vil være behov for to nye ledninger til Hausvik i tillegg til annen infrastruktur som bedre veier og vann- og fiberkabler. Torgersen ber om at NVE krever en samordning av tiltaket som skaper en felles plan for all infrastruktur som skal til Hausvik.

Torgersen har lagt ved kart ved kart som viser eiendommen med eksisterende infrastruktur og land- og skogbruksområder, se figur 29.

Figur 29: Kart over eiendommen, Reidun og Terje Torgersen.

Glitre Nett sine kommentarer:

Lyngdal kommuneplanens arealdel 2014–2024 vedtatt 03.09.2015 er SFB1 lagt ut som framtidig spredt boligbebyggelse. Det er ingen vedtatt reguleringsplan på eiendommen p.t.

Glitre Nett ser at eiendommen er sterkt belastet med offentlig infrastruktur, noe som gjør det nødvendig å ha en helhetlig plan for planlegging av trasé for nye 22 kV ledninger under områdekonsesjon fra enten Varpebekken eller Høyland til Hausvik.

Når det gjelder kabling forholder Glitre Nett seg til gjeldende forvaltningsstrategi som er fastlagt i Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) og videreført i Meld. St. 14 (2011-2012) (Nettmeldingen), hvor det står at kraftledninger i regional- og transmisjonsnettet som hovedregel skal bygges som luftledning.

Glitre Nett har valgt å melde sjøkabel over Rosfjorden fordi det vurderes å ha store samfunnsmessige konsekvenser å bygge en luftledning over fjorden. Et luftspenn vil begrense skipstrafikken inn fjorden. Luftspenn over Grønsfjorden vurderes så lang å ikke få like store konsekvenser.

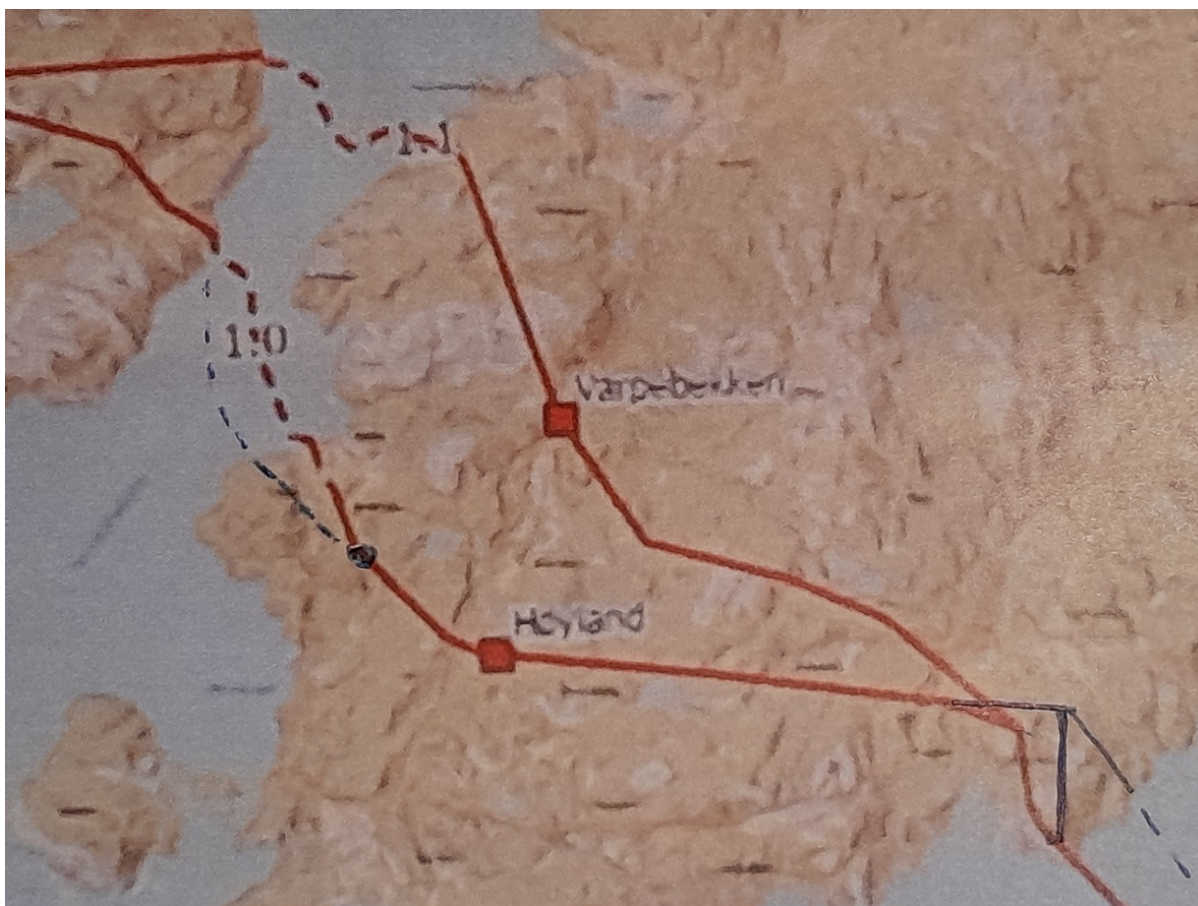
Sigurd Myhre (14. november 2023) har sendt inn to høringsinnspill. Det ene er innsendt fra han som grunneier, og i det andre representerer han grendelaget Bjelland skolehus. Her sammenfattes høringsinnspillet som omhandler hans grunneierinteresser (gnr. 18, bnr. 1 i Lyngdal)

Myhre ønsker at Glitre Nett utreder muligheten for at ny transformatorstasjon plasseres på Hausvik industriområde. Sjøkabel under Rosfjorden må dermed flyttes lenger sør, og det må legges sjøkabel under Grønsfjorden. Myhre skriver at en stor dominerende mast vil ødelegge hele friluftsområdet i Epledalen, som inngår i Lister skjærgårdspark og er en perle av et friluftsområde.

Myhre foreslår at en sjøkabel i Grønsfjorden også kan legges lenger nord for Epledalen for å ivareta friluftsområdet. Dersom ingen av forslagene ved Epledalen blir vurdert, må ledningen legges rundt Epledalen fram til siste mast før luftstrekket, slik at utsyn til master og ledning minimeres.

Myhre skriver at Borvika er en historisk og unik plass. Det bør derfor utredes en annen trasé ved Borvika med kabel som graves ned, for å fjerne de negative visuelle virkningene av ledningen.

Kartutsnittet under viser Myhres forslag dersom transformatorstasjon ikke kan plasseres på Hausvik. Da ønsker han at 22 kV ledningen fra transformatorstasjonen til Hausvik graves ned langs fylkes- og kommunalvei.

Figur 30: Forslag til traséjustering over Rosfjorden, Sigurd Myhre

Glitre Nett sine kommentarer:

Når det gjelder kabling forholder Glitre Nett seg til gjeldende forvaltningsstrategi som er fastlagt i Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) og videreført i Meld. St. 14 (2011-2012) (Nettmeldingen), hvor det står at kraftledninger i regional- og transmisjonsnettet som hovedregel skal bygges som luftledning.

Glitre Nett har valgt å melde sjøkabel over Rosfjorden fordi det vurderes å ha store samfunnsmessige konsekvenser å bygge en luftledning over fjorden. Et luftspenn vil begrense skipstrafikken inn fjorden. Luftspenn over Grønsfjorden vurderes så langt å ikke få like store konsekvenser. Glitre Nett takker for innspill til trasejustering ved Borvika.

Sigurd Myhre (26. oktober 2023) har også sendt inn innspill som beboerrepresentant og styremedlem i grendelaget Bjelland skolehus. Grendelaget Bjelland skolehus består av beboere på Austadhalvøya fra Varpebekken i nord, Epledalen i øst, Borvika og Hausvik i vest og Revøybrua i sør. Myhre er klar over at det må komme en ny ledning til Hausvik, og at denne vil gå fra ny transformatorstasjon ved Varpebekken eller Høyland.

Han skriver at Austadhalvøya er ikke så bred, og når det først er valgt en løsning, så må også ledningen ut til Hausvik være med i det totale bildet. Grunneiere og beboere har stor lokalkunnskap og kan bidra til å komme med forslag til valg av traseer.

Myhre anmoder NVE til å inkludere spørsmål om valg av traseer til Hausvik i samarbeid med Glitre Nett, for at beboere bedre kan se helheten planene og virkningene på Austadhalvøya. Videre

skriver han at Austadhalvøya blir omtalt som indrefiletten i Lyngdal kommune når det gjelder naturmangfold, friluftsliv og uberørt natur. Utenlandske turister kommer dit for naturopplevelsene og fravær av inngrep og støy. Myhre håper NVE støtter vurderingen om å inkludere forslag til trasévalg for nye ledninger til Hausvik industriområde. Hvis NVE er enig, ber de om en utsatt høringsfrist for innsending av innspill både for ny 110 (132) kV ledning og nye lavspenbledninger til Hausvik.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett viser til sitt svar på Berit Litland, styreleder for Bjelland skolehus, som kommer med lignende innspill.

Tommy André Utheim, Bjørn Utheim og Laila Utheim (15. november 2023) er grunneiere i Borvika. De ønsker at kabelen legges i sjøen helt fram til Hausvik og at ny transformatorstasjon kan plasseres der. De begrunner dette med at en ledning til Hausvik vil være til mindre sjenanse siden det allerede er et industriområde. Videre bør kabelen legges langs fylkesveien og ut mot GE.

De skriver at alternativ 1.0 er en veldig dårlig løsning for de fastboende, da den går rett gjennom områder med både hytter og hus. Ifølge høringspartene finnes det en rekke fuglearter (bl.a. uglearter, kongeørn, havørn og fiskeørn), mange fornminner, samt fredet skog med flere tresorter i Borvika.

Høringspartene skriver at kabelen vil berøre badeplass og bål plass som hele bygda bruker. I tillegg har grunneierne et hyttefelt som er planlagt utvidet i nær fremtid. Glitre Nett sine planer vil medføre tapt verdi på disse hyttetomtene på grunn av forringet utsikt, stråling og støy. De skriver også at ledningen vil krysse over deres private skytebane som brukes i næringsøyemed.

Grunneierne skriver at de har valgt å bo langt ute i skogen på en stor eiendom nettopp for å unngå store master og anleggsvirksomhet. De viser til andre innsendte høringsinnspill fra grunneiere i Borvika som støtter forslaget om sjøkabel helt til Hausvik eller alternativ 1.1.

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for nyttige opplysninger knyttet til verdier og ulike interesser i Borvika.

De sier de ønsker å utrede både alternativ 1.0 og 1.1 videre, og vil samtidig se nærmere på alternative løsninger med ilandføring i/nær Borvikbukta.

Tore Tønnesen (13. november 2023) er grunneier av gnr. 51, bnr. 5 i Lyngdal og ønsker at traseen blir justert som vist i kartutsnittet under:

Figur 31: Forslag til traséjustering, Tore Tønnessen

Tønnessen skriver at forslaget medfører at Glitre Nett ikke trenger å bygge en ytterligere ledning fra Varpebekken/Høyland til Hausvik. Ifølge Tønnessen vil det frigjøre et tosfret millionbeløp som kan brukes til en lenger sjøkabel som foreslått på kartet. Han skriver at det også vil medføre lavere kostnader for innløsning av eiendommer og færre vedlikeholdskostnader.

Tønnessen skriver at en ny transformatorstasjon på Hausvik industriområde vil føre til at spenningsfallet fram til Hausvik blir langt mindre eller ingenting og at det blir mindre naturinngrep. Fra Hausvik kan kabelen graves ned i eksisterende vei fram til Hundingslandbukta og Glitre Nett trenger dermed ikke bygge lavspentnett mellom Høyland/Varpebekken og Hausvik.

Videre skriver han at dersom transformatorstasjonen blir etablert på Varpebekken, vil den komme svært nær bolighuset til Joakim Birkeland. Han trekker frem at Borvika har flere fredete bygninger. Tønnessen skriver at Epledalen i Lyngdal er kommunens mest besøkte friluftsområde og brukes av barn og unge, turister og innbyggere. Tønnessen viser også til at det er rovfugl i området hvor Glitre Nett planlegger ny ledning. Hans foreslåtte traséjustering vil forhindre konflikt med disse artene.

Ny ledning på eiendommen hans vil være svært sjenerende for han og hans familie. Tønnessen planlegger et større boligfelt på eiendommen, noe nye strømmaster kan komme i veien for. Dersom Glitre Nett allikevel får godkjenning til å bygge noe av den meldte løsningen, vil den mest aksepterte løsningen for Tønnessen være traseen lengst sør med transformatorstasjon på Høyland (alternativ 1.0).

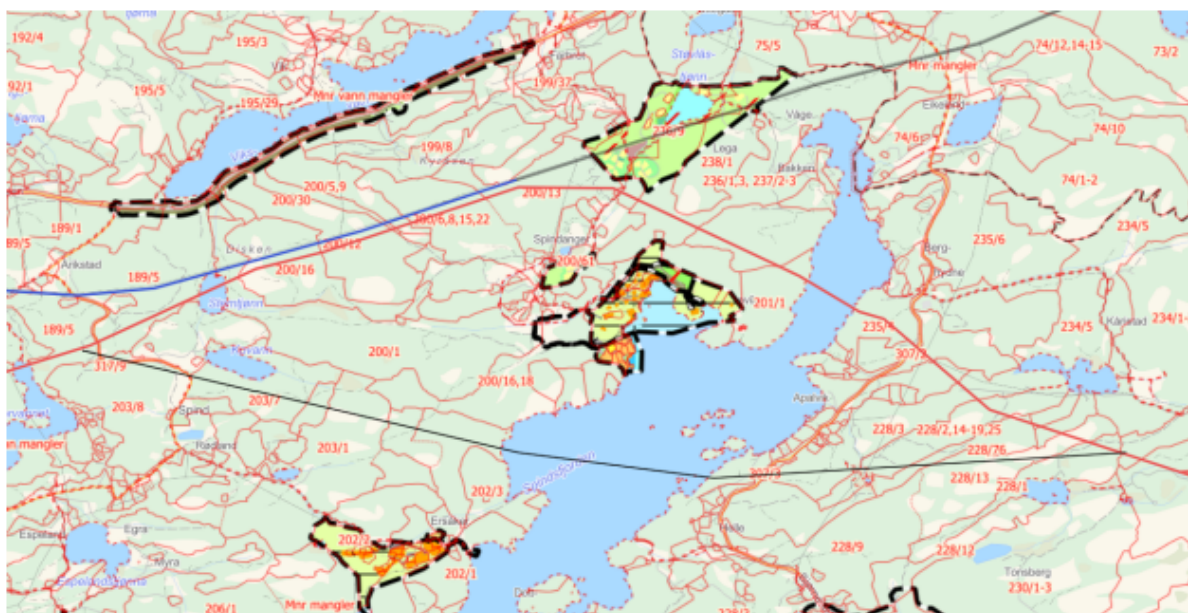
Glitre Nett sine kommentarer:

Når det gjelder kabling forholder Glitre Nett seg til gjeldende forvaltningsstrategi som er fastlagt i Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) og videreført i Meld. St. 14 (2011-2012) (Nettmeldingen), hvor det står at kraftledninger i regional- og transmisjonsnettet som hovedregel skal bygges som luftledning.

Glitre Nett har valgt å melde sjøkabel over Rosfjorden fordi det vurderes å ha store samfunnsmessige konsekvenser å bygge en luftledning over fjorden. Et luftspenn vil begrense skipstrafikken inn fjorden. Luftspenn over Grønsfjorden vurderes så langt å ikke få like store konsekvenser.

Øyvind Stenberg og Sissel Rob (7. november 2023) er grunneiere av gnr. 236, bnr. 1 og gnr. 236, bnr. 4 og blir berørt av traséalternativ 1.0 i Farsund kommune. De står bak vedtatt detaljreguleringsplan for Våge i Spind. Det går allerede to kraftledninger gjennom dette området, som reguleringsplanen har tatt hensyn til ved plassering av nye boligtomter. De mener derfor at det er derfor svært negativt at det foreslår en ny trasé såpass nær de nye boligtomtene. Se figur 32 for reguleringsplanen for Våge i Spind.

Stenberg og Rob foreslår en trasé lenger sør, vist med svart strek på kartutsnittet under:

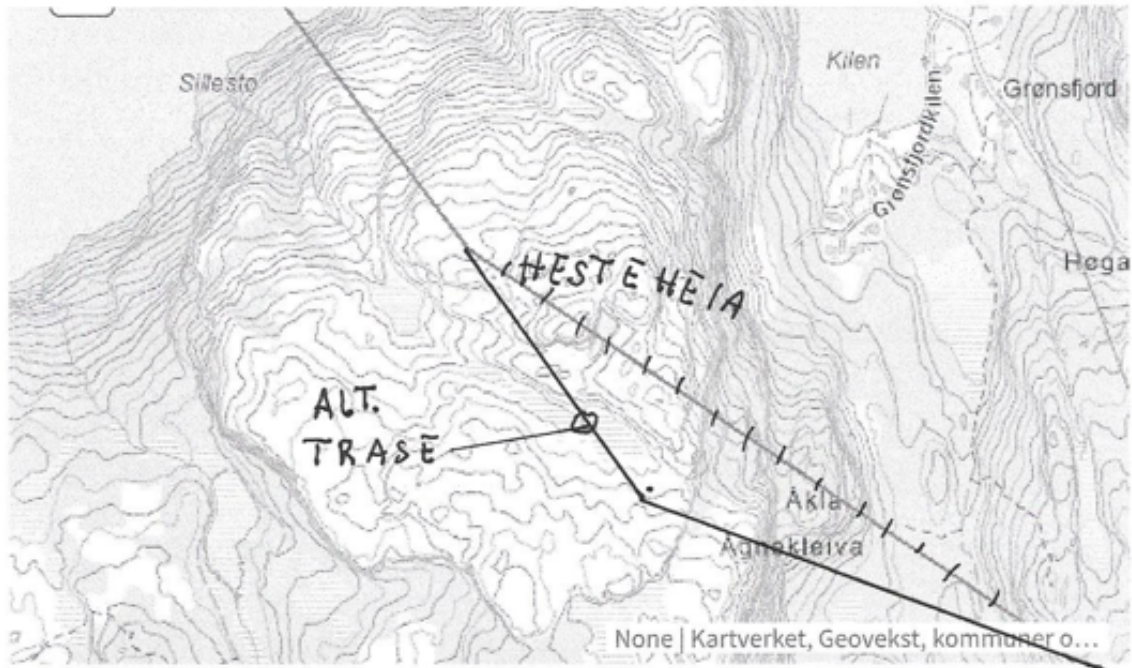
Figur 32: Forslag til traséjustering, Rob og Stenberg

Glitre Nett sine kommentarer:

Glitre Nett takker for forslag til trasé.

Øyvind Vestre, Tore Lindeberg, Geir Vestre (13. november 2023) er eiere av Grønsfjordkilen 6 og Grønsfjordkilen 169. De ønsker at ledningstraseen flyttes vestover innover Mønestadsteinen/Hestheia så ledningen blir mindre synlig fra Grønsfjord.

Åge Kjell Jakobsen (11. november) skriver at det vil ha stor betydning for de som bor på gården Grønsfjord, dersom siste mast over Grønsfjorden kan legges vest for de høyeste toppene på Hesteheia. Jakobsen skriver at det vil være tragisk dersom ledningen blir lagt på den høyeste toppen, slik den er tegnet inn i dag. Jakobsen har sendt inn en alternativ trasé, vist i kartutsnittet under.

Figur 33: Forslag til traséjustering, Åge Kjell Jakobsen

Glitre Nett sine kommentarer:

Spennet over Grønsfjorden er langt, og man er avhengig av å bruke terrenget på begge sider av fjorden for å komme over.